

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
YOZGAT VALİLİĞİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İL MÜDÜRLÜĞÜ**

**YOZGAT İLİ 2024 YILI ÇEVRE DURUM
RAPORU**

HAZIRLAYAN:
YOZGAT ÇEVRE ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İL MÜDÜRLÜĞÜ

YOZGAT - 2025

İÇİNDEKİLER

Sayfa

GİRİŞ	1
A.HAVA.....	3
A.1. HAVA KALİTESİ	3
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN KİRLETİCİLER	8
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR	10
A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları	11
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI	12
A.5. ÇEVRESEL GÜRÜLTÜ	15
A.6. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR	16
A.7. ULAŞIM VE HAREKETLİLİK	19
A.8 SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	19
B. SU VE SU KAYNAKLARI	20
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	20
B.1.1. Yüzeysel Sular	20
B.1.1.1. Akarsular.....	20
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar.....	20
B.1.2. Yeraltı Suları.....	21
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	21
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	21
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	22
B.3.1. Noktasal kaynaklar	22
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar.....	22
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar	22
B.3.2. Yayıllı Kaynaklar	22
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	22
B.3.2.2. Diğer	23
B.4. DENİZLER	23
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ.....	23
B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu.....	23
B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	23
B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	24
B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	24
B.5.2. Sulama.....	24
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı.....	25
B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı.....	25
B.5.3. Endüstriyel Su Temini	25
B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	26
B.5.5. Rekreasyonel Su Kullanımı	26
B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI	26
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri.....	26
B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri.....	29
B.6.3. Düzenli Depolama Tesislerinde Oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi	29
B.6.4. Artırılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı	30
B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ	30
B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalar.....	30
B.7.2. Arıtma Çamurlarının Yönetimi	30

<i>B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar</i>	30
<i>B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği</i>	31
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	32
C. ATIK	33
C.1. BELEDİYE ATIKLARI	33
C.2. HAFRIYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI	36
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ	36
<i>C.3.1. Eğitimler</i>	36
<i>C.3.2. Atık Getirme Merkezleri</i>	37
<i>C.3.3. Temel seviye Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı</i>	37
C.4. AMBALAJ ATIKLARI	38
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR	40
C.6. ATIK YAĞLAR	41
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	41
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR	42
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER	42
C.10. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR	43
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ ARAÇLAR	44
C.12. TEHLİKESİZ ATIKLAR	45
<i>C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları</i>	45
<i>C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül</i>	46
<i>C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları</i>	46
C.13. TIBBİ ATIKLAR	47
C.14. MADEN ATIKLARI	47
C.15. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	48
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI	50
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR	50
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	50
D. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ ÇALIŞMALAR	51
1. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ (PGD)	51
D.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	51
E. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	52
E.1. FLORA	52
E.2. FAUNA	52
E.3. ORMANLAR, MİLLİ PARKLAR VE TABİAT PARKLARI	53
<i>E.3.1. Ormanlar</i>	53
<i>E.3.2. Milli Parklar</i>	53
E.4. ÇAYIR VE MERA	54
E.5. SULAK ALANLAR	54
E.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI	54
<i>E.6.1. Tabiat Anıtları</i>	54
<i>E.6.2. Tabiatı Koruma Alanları</i>	61
<i>E.6.3. Anıt Ağaçlar</i>	61
<i>E.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri</i>	62
E.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	62
F. ARAZİ KULLANIMI	63

F.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ	63
F.2. MEKÂNSAL PLANLAMA	66
<i>F.2.1. Çevre Düzeni Planı</i>	66
F.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	68
G. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	69
G.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ	69
G.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ.....	70
G.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	72
H. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI	73
H.1. ÇEVRE DENETİMLERİ.....	73
H.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	74
H.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	74
H.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI.....	75
H.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	75
I. KİRLETİCİ SALIM VE TAŞIMA KAYDI UYGULAMALARI	76
İ. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	77

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge 1 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri...	6
Çizelge 2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları.....	7
Çizelge 3 - Ulusal hava kalitesi indeksi	7
Çizelge 4 –2024 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri	7
Çizelge 5 –2024 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları.....	10
Çizelge 6 -2024 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler	12
Çizelge 7 -2024 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerin aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3).....	14
Çizelge 8 – Tamamlanan Gürültü Bariyerleri	16
Çizelge 9-2024 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı.....	19
Çizelge 10 – Tamamlanan Bisiklet Yolları	19
Çizelge 11 – Tamamlanan Yeşil Yürüyüş Yolları	19
Çizelge 12 – Tamamlanan Çevre Dostu Sokak	19
Çizelge 13 –İlin akarsuları	20
Çizelge 14 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar	20
Çizelge 15 – Yeraltı suyu potansiyeli.....	21
Çizelge 16 -2024 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları	21
Çizelge 17 –2024 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu	28
Çizelge 18 –2024 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu	29
Çizelge 19 –2024 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı.....	29
Çizelge 20 –2024 yılı itibariyle yeniden kullanılan veya bertaraf edilen arıtılmış atıksu durumu.....	30
Çizelge 21 –2024 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları	31
Çizelge 22 -2024 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)	31
Çizelge 23 2024 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları.....	32
Çizelge 24. 2022 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri.....	35
Çizelge 25– 2022 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi	36
Çizelge 26. 2022 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/ Mobil Atık Getirme Merkezleri	37
Çizelge 27 2022 yılı itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina/yerleşkelerin sayısı.....	37
Çizelge 28 –2022 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları	38
Çizelge 29 - Kayıtlı ekonomik işletme sayısı.....	39
Çizelge 30 2022 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı.....	39
Çizelge 31 2022 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı	39
Çizelge 32 -2022 yılında atık işleme yöntemine göre tehlikeli atık miktarları*	40
Çizelge 33 –2022 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları	41

Çizelge 34 – Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*	41
Çizelge 35 –2022 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler	42
Çizelge 36 2022 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler.....	42
Çizelge 37 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)	42
Çizelge 38-2022 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar.....	44
Çizelge 39 2024 İlde yer alan ÖTA Tesis sayısı (Adet).....	45
Çizelge 40– Yıllar itibariyle teslim alınan ÖTA miktarı (adet).....	45
Çizelge 41 –2022 Yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili veriler	45
Çizelge 42 2022 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri, cüruf ve bertaraf yöntemi	46
Çizelge 43-2022 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı	46
Çizelge 44 – 2022 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı.....	47
Çizelge 45 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı	47
Çizelge 46 – 2022 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı.....	47
Çizelge 47 – 2022yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı*	48
Çizelge 48 2024 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı.....	50
Çizelge 49 2024 yılında BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayısı	50
Çizelge 50-2024 yılında Katı Yakıtlara Ait Piyasa Gözetimi ve Denetimi.....	51
Çizelge 51-Yozgatta bulunan Tabiat Anıtları.....	55
Çizelge 52- Yozgat Kentsel Tescilliler	55
Çizelge 53-İlimizdeki Koruma Altına Alınan Alanlar	61
Çizelge 54- Anıt Ağaçlar.....	61
Çizelge 55– Arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması.....	63
Çizelge 56 – Arazi kullanım sınıflandırması.....	65
Çizelge 57 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2024 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı*	69
Çizelge 58 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2024 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı	70
Çizelge 59 – 2014-2024 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı	70
Çizelge 60– 2024 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları.....	70
Çizelge 61 -2024 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı	73
Çizelge 62-2024 yılında ÇŞİDİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları	74
Çizelge 63 –2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı	74
Çizelge 64- Yozgat İlinde Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Sistemine Kayıtlı Tesislerin Sektörel Dağılımı.....	76

GRAFİKLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Grafik 1 2024 yılında Yozgat istasyonu PM10 parametresi yıllık ortalama değer grafiği*	13
Grafik 2 2024 yılında Yozgat istasyonu SO2 parametresi yıllık ortalama değer grafiği*	14
Grafik 3 –2024 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı	15
Grafik 4 -2024 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı	24
Grafik 5 2024 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı	26
Grafik 6 – Yıllar bazında kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusa oranı	27
Grafik 7 – Yıllar bazında atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı	27
Grafik 8 -2022 yılı itibariyle Belediye atık karakterizasyonu	34
Grafik 9 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı	36
Grafik 10 – Yıllar itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan bina/yerleşke sayısı	38
Grafik 11 – Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı	39
Grafik 12 – Yıl bazında bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı	40
Grafik 13 – 2022 yılı Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*	40
Grafik 14 – Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ miktarları &	41
Grafik 15 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)	43
Grafik 16 - Yıllar itibariyle beyan edilen atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton)	44
Grafik 17 - Yıllar itibariyle AEEE işleyen tesis sayısı.....	44
Grafik 18 – 2022 Yılı Atık Yönetim Uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikesiz atık yönetimi .	45
Grafik 19 2022 yılı kül atıklarının yönetimi.....	46
Grafik 20 – 2022 yılında madencilikte proses atıklarının bertarafı.....	48
Grafik 21 – Arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması.....	63
Grafik 22 – 2024 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	69
Grafik 23–2024 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	70
Grafik 24 – 2024 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı.....	71
Grafik 25 – ÇŞİDİM tarafından 2024 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı.....	73
Grafik 26-2024 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı.....	74
Grafik 27-.2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı.....	75
Grafik 28-2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı.....	75

HARİTALAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Harita 1 - HEY Portalı Ulusal PM ₁₀ Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl).....	4
Harita 2 - NEFES Yazılımı İstanbul İli Kağıthane İlçesi Görseli	5
Harita 3 –Yozgat ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri	12
Harita 4 –Yozgat ilinin Çevre Düzeni Planı	67

RESİMLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Resim 1- Beyaz Nilüfer (<i>Nymphaea alba</i>)	52
Resim 2- Kervançulluğu (<i>Numenius arquata</i>)	52

GİRİŞ

Yozgat ili İç Anadolu bölgesinin Orta Kızılırmak bölümünde Bozok Platosu üzerinde yer almaktadır. Kuzeyde Çorum, Amasya, Tokat, doğuda Sivas, güneyde Kayseri, Nevşehir, batıda Kırşehir ve Kırıkkale illeri ile çevrilidir. 34 05 – 36 10 doğu meridyenleri ile 38 40- 40 18 kuzey paralelleri arasındadır. İlin doğu, batı uç noktaları arasındaki kuş uçuşu uzaklık 216 km; kuzey, güney uç noktaları arasındaki uzaklık 144 km dir. Yozgat alan bakımından Türkiye'nin 15. ilidir.

Yozgat ilinde İç Anadolu Bölgesinin yarı kurak karasal iklimi hâkimdir. Deniz etkisine kapalı olduğu için yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk ve yağışlı geçer. Yaz ile kış, gece ile gündüz arasındaki sıcaklık farkları yüksektir. Sert iklim koşulları, Yeşilırmak Havzası'na giren Çekerek Vadisi'nde biraz yumuşamakta, az da olsa Karadeniz ardı ikliminin etkileri görülmektedir. En soğuk aylar ocak ve şubat, en sıcak aylar temmuz ve ağustos aylarıdır. Yozgat 1300 m yükseklikte; Kuzeyde Nohutlu Tepesi, Güneyde Çamlık Tepesi arasında yer alan uzunca bir vadide kurulmuştur. Çevredeki yerleşim yerleri ile şehrin kurulduğu yer arasında bariz bir sıcaklık ve yağış farkı vardır. Yağış haritası üzerinde adeta bir adacık oluşturmaktadır.

Yozgat'ın coğrafi konumu sebebiyle hakim rüzgar yönü doğuya yakın kuzeydoğu (ENE)'dir. Bu yönden yılda 7743 sat rüzgar eser. Ortalama rüzgar hızı 2.03 m/s, en hızlı rüzgar 19.1 m/s'dir. Bölgede yıllık ortalama sıcaklık 9,08 C civarındadır. Yozgat ili yıllık yağış ortalaması 418,7 mm'dir. Yağış bakımından aylara göre düzensiz bir dağılım görülmekte olup kış ve ilkbahar yağışlı mevsimlerdir. Yağış kış aylarında genel olarak kar şeklindedir. Kar yağışı kasım ayı başlarında başlar, mayıs ayının ilk haftasına kadar devam eder. İlkbaharda görülen yağışların çoğunu, ikindi vakti havanın ısınıp yükselmesi ve akabinde soğuyarak yağışa dönüşmesinden oluşan kırkikindi yağmurları teşkil eder.

Orta Anadolu bölgesi Anadolu'nun orta kısmında yer alır ve Kızılırmak bu bölgeyi yay çizerek geçer. Fazla yükseltileri bulunmayan bölgenin ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Sanayi az gelişmiştir. Tarım alanlarında kuru şartlarda yapılan tarım üretimi egemendir. Tarımsal üretimin çoğunu tahıl oluşturmakta buda orta büyüklükteki işletmelerde yapılmaktadır. Çalışan nüfusun büyük çoğunluğu tarım kesimindedir. Küçük çaplı işletmelerde ortakçılık, kiracılık yaygındır. Bu işletmelerde buğday, arpa, nohut, mercimek, fasulye ve bahçe-sebze bitkileri yetiştirilir. Orta Anadolu da meyve sebze üretimi yetersiz olup tüketime yönelik yapılmaktadır. Sebze ve meyve ihtiyacı diğer illerden karşılanmaktadır. Ancak son yıllarda sulama amaçlı olarak yapılan baraj, gölet ve küçük sulama tesisleri ile hem sulu tarımın yaygınlaştırılması hem de sebze üretiminin artırılması amaçlanmaktadır. Orta Anadolu bölgemiz ülkemizin tahıl ambarı olarak bilinmektedir Bölgede sanayi bitkisi olan şeker pancarı üretimi ekonomide önemli yer tutmaktadır. İlimizde üretimi yapılan buğdaygiller; buğday, arpa, çavdar ve yulaftır. Bu ürünlerin üretimi büyük çoğunlukla kuru şartlarda yapılmaktadır. Üretim genelde geleneksel metotlar kullanılmaktadır. Son yıllarda İl Müdürlüğümüzün eğitim ve yayım faaliyetleri ile daha modern tarıma geçilmeye başlanmıştır.

Üretilen ürünlerin büyük çoğunluğu çiftçilerimizce Toprak Mahsulleri Ofisine, bir kısmı ise tüccarlar ile yem fabrikalarına satılmakta veya kendi ihtiyaçları ile hayvancılık için kullanılabilir.

Bölgenin önemli geçim kaynaklarından biride hayvancılıktır. İlimiz, hayvancılık bakımından büyük potansiyele sahiptir. Hemen hemen tarımsal işletmelerin çoğunda hayvancılık, tarımsal faaliyetlerle birlikte yapılmaktadır. Büyükbaş hayvan varlığındaki yerli ırklar gün geçtikçe kültür ırkı ve meleziye hızlı bir dönüş söz konusudur. Son yıllarda suni ve tabii tohumlama ile hayvan tür-ıslah çalışmalarında hayvancılıkta önemli gelişmeler kaydedilmiştir. İklim ve arazi şartlarının müsaitliği, büyük ve küçükbaş besicilikte büyük bir artışa sebep olmuştur. Önceleri süt toplama ve işletme tesisinin az olması nedeniyle süt hayvancılığının gelişmesi pekiyi olmamakla birlikte son yıllarda süt işleme tesislerinin artması ayrıca süt toplama organizasyonunun oluşturulması bu konuda önemli gelişmeler olarak göze çarpmaktadır.

Yozgat-Ankara Karayolu'nun 28.km'sinde Yerköy ilçesi Harkaşan köyü yol ayrımında kurularak tüm alt yapısı ile kullanıma hazır hale getirilen Organize Sanayi Bölgemize 4325 sanayici ve işadamları akın akın Yozgat'a gelerek Organize Sanayi Bölgemizde tüm fabrikaların tamamlanmasıyla 11.000 civarında bir istihdam imkânı İlin en büyük sorunlarından biri olan işsizliğin azaltılması ve ekonominin güçlenmesine olumlu katkı sağlayacaktır. Organize Sanayi Bölgesi 1994 yılında kamulaştırma çalışmaları başlamış olup 1995 yılında bu çalışmalar tamamlanmıştır. Bununla birlikte Organize Sanayi Bölgemizin proje çalışmaları neticesinde 110 adet Sanayi parseli oluşmuştur. Organize Sanayi Bölgesi 1.500.000 m² arsa üzerine kurulmuştur. 1996 yılında altyapı çalışmaları Asfalt, yol, su elektrik zemini, kanalizasyon, yağmur suyu drenaj, içme ve kullanma su nakil hatları, AG-OG Elektrik Saha içi inşaatları 1997 yılında tamamlanarak hizmete sunulmuştur.

2023 yılı genel nüfus tespiti sonuçlarına göre Yozgat'ın nüfusu 413.161 olup nüfus sıralaması baz alındığında Türkiye'nin 48. İli'dir. 1927 yılından 1955 yılına kadar artış gösteren il nüfusu, bu yıldan sonra azalmaya başlamıştır. Bu durumun en önemli nedeni ise, kırsal kesimden kente göçtür. İlin net göç hızı 2008 nüfus sayımına göre % -28'dir. İlin nüfus yoğunluğu 2013 yılı genel nüfus tespiti geçici sonuçlarına göre 32 kişi olup bu rakam Türkiye ortalamasının çok altındadır. 2008 yılı nüfus sayımına göre, Yozgat İlindeki kentleşme oranı %50'dir. Türkiye ortalaması ise, % 70'dir. İlin ekonomik yapısının büyük oranda tarıma dayalı olması ve gelişmiş bir sanayinin bulunmaması, kentleşme oranının, Türkiye ortalamasının altında kalmasına yol açmıştır.

Yozgat Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü Çevre kısmı Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü ve ÇED, İzin, Denetim Şube Müdürlüğü olmak üzere iki şubeden oluşmaktadır. Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğünde 1 adet çevre mühendisi, 1 adet tekniker 1 adet teknisyen, ÇED, İzin, Denetim Şube Müdürlüğünde 2 adet çevre mühendisi üzere toplamda 5 adet personel bulunmaktadır.

A.HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünya büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirletici konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd, 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır.

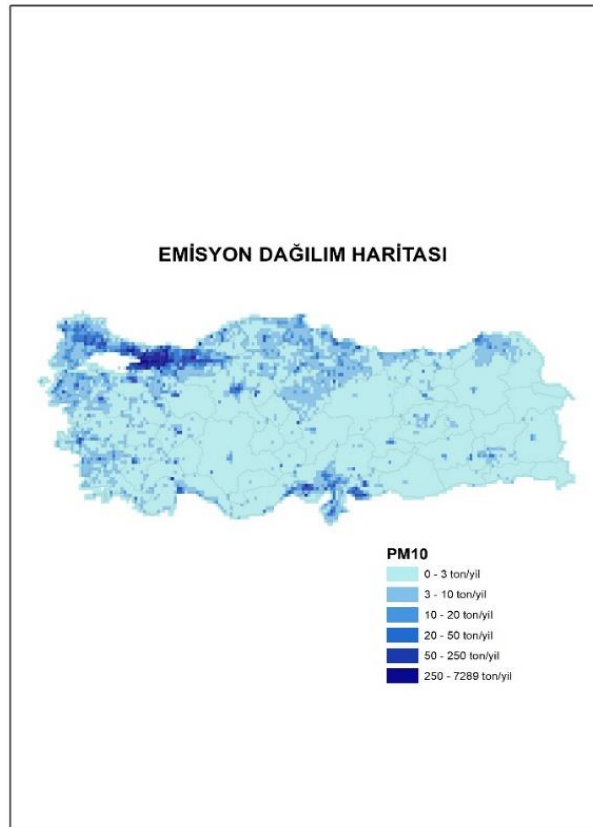
Ülkemizde dış ortam hava kalitesine ilişkin parametrelerin yönetimi Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, hava kalitesi limit değerlerine ilişkin bilgi Çizelge 1’de verilmektedir.

Hava kalitesi limit değerlerinin sağlanması amacıyla hava kalitesi yönetiminin bileşenleri; emisyon envanteri, hava kalitesi modelleme ve hava kalitesi ölçümleri olarak çalışılmaktadır. Son yıllarda gelişen bilgi teknolojileri hava yönetimi alanında kullanılmaya başlanmış web tabanlı coğrafi bilgi teknolojilerini kullanan ”Hava Emisyon Yönetim (HEY) Portalı” Bakanlığımız sunucularında devreye alınmıştır. Bu portalda tüm kirletici kaynakların coğrafi lokasyonları ve bilgileri kayıt altına alınmakta ve hava kirliliğine katkıları ortaya konulmaktadır. Meteorolojik/topoğrafik etmenler ve sınır ötesi kirlilik taşınımı, şehirlerimizin kirliliğe katkıları bütüncül olarak değerlendirilmekte ve hava kalitesi haritaları hazırlanmaktadır. HEY Portalı aracılığıyla hava kalitesini iyileştirmek üzere Bakanlığımız önderliğinde yerel politikalar geliştirilmektedir. Ancak farklı kirleticilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirleticilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesi için iyi, orta, kötü, tehlikeli vb şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği sorunları ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd, 2003a). Bir bölgedeki kirletici seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd, 2007). Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirletici için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uygun olarak oluşturulmuştur. 5 temel kirletici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Hava kalitesi yönetimine esas değerlendirme ve politika üretme amaçlı çalışmalar için sadece ölçüm sonuçları yeterli olmamaktadır. Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği çerçevesinde hava kalitesi modelleme araçları ile ulusal ölçekli bütüncül değerlendirmeye altlık oluşturacak hava kalitesi haritaları elde edilmektedir. HEY Portalı aracılığıyla hava yönetimi alanında bilgi işlem teknolojilerinin etkin olarak kullanımıyla, vatandaşlarımızın soludukları ve yarın soluyacakları hava kalitesi hakkında yüksek çözünürlüklü harita bilgisi edinebilmeleri amaçlanmaktadır.

Harita 1 - HEY Portalı Ulusal PM₁₀ Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl)

Hava kalitesi yönetimi bileşeni olan modelleme çalışmaları Bakanlığımızca hem ulusal/bölgesel /yerel ölçekte yürütülmekte; hem de geliştirilen yerli ve milli NEFES yazılımıyla sokak seviyesinde hava kalitesi değerlerinin 3 Boyutlu ortamda tespit edilmesi için kullanılmaktadır.

Harita 2 - NEFES Yazılımı Görseli

Bakanlığımızca, 5 metreye kadar kısa mesafeleri dahi modelleyebilen 3 boyutlu NEFES yazılımıyla hava kirliliğine neden olan noktalar ve kirlilik kaynağı tespit edilebilmektedir. Geliştirilen yerli ve milli yazılım NEFES ile stratejik hava kalitesi haritaları, 3 boyutlu bina modeli, kent atlası, topoğrafya, trafik yoğunluğu, kavşaklar, binaların yakıt tipi gibi çok sayıda etmen ele alınarak 3 boyutlu ortamda hava kalitesi değerleri 81 ilimiz için ortaya konulmaktadır.

NEFES yazılımıyla evsel ısınma, sanayi, kara, deniz, hava ve demiryolu ulaşımına bağlı hava kirliliği kaynak noktaları tespit edilip, kaynağa özgü önlemler geliştirilebilmektedir.

Hava kalitesi tahminlerinin Bakanlık kaynakları ve altyapısıyla gerçekleştirilmesine 2021 yılı itibarıyla başlanmış olup, çalışmalar 81 ilimizde yaygınlaştırılmıştır. Bu amaçla hava yönetimine esas faaliyette olan Operasyonel Merkez günlük olarak hava kalitesi tahmin sonuçlarını üretmektedir.

Çizelge 1 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER	UYARI EŞİĞİ
		($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	350	500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	125	
	yıllık ve kış dönemi (Ekosistemin korunması) -insan sağlığının korunması için-	20	
NO ₂	aatlik-insan sağlığının korunması için- (2024 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	220	400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-(2024 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	40	
NO _x	yıllık -vejetasyonun korunması için-	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,5	----
Benzen	yıllık -insan sağlığının korunması için-	5	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama (mg/m^3)- insan sağlığının korunması için-	10	----

Çizelge 2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM ₁₀ [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge 3 - Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi iyi seviyededir.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun olup, hava kirliliğine hassas gruplar orta düzeyde etkilenebilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel halkın etkilenmesi beklenmemektedir
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Hassas gruplar ciddi sağlık sorunları yaşayabilir. Genel halkın bazı sağlık etkileri yaşaması muhtemeldir.
201 - 300	Kötü	Mor	Nüfusun tamamının hava kirliliğinden etkilenme olasılığı yüksek olup, hassas gruplar açık hava etkinliklerini kısıtlamalıdır.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Herkes, ciddi sağlık etkileri yaşayabilir. Açık hava etkinliklerinden kaçınılmalıdır.

Çizelge 4 –2024 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri

(2025)

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme		
Atık Yakma		
Cam		
Çimento	1	18

Enerji		
Gıda		
Gübre		
Kağıt		
Kimya		
Kireç		
Lastik		
Maden		
Metalurji		
Otomotiv		
Rafineri		
Şeker	2	16
Tekstil		
Jeotermal Enerji (JES)		
TOPLAM	3	34

Bu bilgiler Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerimiz tarafından ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü Laboratuvar, Ölçüm ve İzleme Dairesi Başkanlığı'nca oluşturulan Sürekli İzleme Merkezinden – (<https://sim.csb.gov.tr/>) elde edilebilir.

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Kirleticiler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO₂), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO₂' nin ozon veya radikallerle (OH veya HO₂ gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibarı ile NO₂ kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir.

Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO_2 derişimine uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM_{10}), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirlleticiler ile reaksiyona girerek PM 'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM_{10} -10 μm 'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 μm 'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM_{10} için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM_{10} solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkalı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM_{10} 'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM_{10} maruziyetine karşı hassastır. PM_{10} yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirlleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerlere ulaşılmasının bir sebebi de enverziyon durumudur. CO 'ın global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m^3 arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

Enverziyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO 'ın ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO 'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç ($\text{Cu}+\text{Sn}$) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.*

**Yukarıdaki metin örnektir, ihtiyaca göre kısaltılabilir veya geliştirilebilir.*

İlde gerek evsel ısınmada, gerekse sanayide ve araçlarda kullanılan yakıt miktarları ve cinsi aşağıdaki bilgiler doğrultusunda ilgili kurum/kuruluşlardan toplanarak çizelgelere işlenir. Ayrıca konuya ilişkin gerekli yorumlar çizelgelerinin altına yazılmalıdır.

Çizelge 5 –2024 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları (2025)

		Katı Yakıt			Doğalgaz		Fuel Oil	
		Kullanım Yeri	Cinsi	Tüketim Miktarı (ton)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (sm ³)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (kg)
Sanayi	Kömür	Yerli		30.000				
	Kömür	İthal		380.000				
		Tüketim Miktarı (ton)			Tüketim Miktarı (sm ³)		Tüketim Miktarı (m ³)	
Konut	150.000	22.167.064			150.000			

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

İlimiz coğrafi yapısı vadi şeklinde olup Güney ve Kuzeyinde 1.500 rakımlı tepeler bulunmaktadır. İlimizin genellikle rüzgar yönü kuzeybatı'dır. Hava istasyonunun bulunduğu bölge şehrin en çukur bölgesinde kalmaktadır. Dolayısıyla özellikle kış aylarında katı yakıt kullanımından dolayı zaman zaman gerek PM gerekse SO₂ değerlerinde artışlar olmaktadır. Bu artışlar genellikle sabah 06:00-

09:00 saatleri ile akşam 17:00-21:00 saatleri arasında olmaktadır. İlimiz Mahalli Çevre Kurulundan iş yerleri ve meskenlerde katı yakıt kullananların bacalarına filtre takma zorunluluğu getirilmiştir.

HAVA KALİTESİ İZLEME VERİLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİ:

Hava Kalitesi İzleme İstasyonunda 2021 yılı PM ve SO₂ ölçümlerinin değerlendirmesi yapılmıştır.

İlimizde özellikle kış ayları veya havanın soğuması neticesinde SO₂ değerlerinde yükselmeler görülmektedir. Verilerdeki bu artışların çoğunlukla 18:00 ile 23:00 arası olduğu, Fosil yakıtların kullanımı ile birlikte havadaki SO₂ değerleri yükselmektedir. İlimizin coğrafi yapısı ve Hava Sirkülasyonu olmadığı zaman değerler yüksek çıkmaktadır.

Grafik olarak değerlendirmede PM değerlerinin 24 saatlik bazda en yüksek değerler ile yıl geneli değerlendirme verileri kullanılarak 2021 yılı değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmede Meteoroloji verileri kullanılarak sıcaklık-Kirlenme değerlendirmesi yapılmıştır. PM değerlerinin yükselmesi kış aylarında olmakta dolayısıyla kullanılan yakıttan dolayı havadaki partiküle madde miktarı artmaktadır.

İl Merkezinde en çok problem olan SO₂ değerlerinin yüksek olmasının sebebi tamamen ısınma kaynaklıdır. Yıllık bazda PM₁₀ değerlerinin yükselmesi belirtilen aylarda yol çalışmalarının olmasındandır. İklim olarak soğuk olan il merkezinde doğalgaz olması ile birlikte fosil yakıtta kullanılmaktadır. Hava sirkülasyonu olmadığı zaman vadi şeklinde yerleşim alanlarında ciddi kirlilik oluşmaktadır. 2015/51 sayılı MÇK (Mahalli Çevre Kurul Kararı) ile 2016 yılından itibaren fosil yakıt kullanan işyerleri ve apartman dairelerinin bacalarına filtre taktırmaları zorunluluğu getirilmiştir. Yine aynı Kararla kalorifer yakma saatleri konusunda düzenlemeye gidilmiştir

A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları

İlde Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ve ilgili Bakanlık Genelgesi çerçevesinde hazırlanmış olan 1 adet onaylanmış Temiz Hava Eylem Planı bulunmakta olup, ileri ki yıllar için 2. Temiz hava eylem planı hazırlanma aşamasındadır. Onaylanmış olan Temiz Hava Eylem Planı için tüm eylemler gerçekleştirilmiştir

İller tarafından halihazırda kullanılan THEP-İZ İzleme yazılımından bilgi alınması, süreci kolaylaştıracaktır.

A.4. Ölçüm İstasyonları

Harita 3 –Yozgat ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri

İlde bulunan hava kalitesi ölçüm istasyonu/istasyonları 2 adettir. Biri Yozgat merkezde diğeri ise Sorgun İlçesinde bulunmaktadır.

Çizelge 6 -2024 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler
(havaizleme.gov.tr, 2025)

İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLİLETİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₂	HC	PM
Yozgat Merkez		X		X			X
Yozgat Sorgun		X		X	X		X

Yozgat İl Merkezinde bulunan Hava Kalitesi İzleme İstasyonunda, PM, CO ve SO₂ ölçümleri yapılmaktadır. 2019 yılı İstasyon verileri 06.06.2008 tarih ve 26898 sayılı resmi gazete yayınlanarak yürürlüğe giren HKDYY(Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği) sınır değerler ve uyarı eşikleri ile kıyaslanarak değerlendirilmiştir.

HAVA KALİTESİ İZLEME SİTASYONU HAKKINDA GENEL BİLGİ:

Merkez İstasyonumuz 24.05.2006 tarihinde 39.58 18 K-34.48 20 D Koordinatında Yozgat İl Merkezi Taşköprü Mahallesi mevkiinde 24.05.2006 tarihinde kurularak İl Merkezinde Isınmadan kaynaklanan kirliliğin tespiti için PM, CO ve SO₂ değerleri ölçümleri yapılmaktadır.

İstasyonumuzda bulunan cihazların her ay periyodik olarak bakımları yapılmaktadır. 2019 yılında istasyonumuzun yeri değiştirilmiştir.

Sorgunda bulunan istasyonumuz Karşıyaka mahallesinde Şefaati Caddesi ile Mevlana Caddesi arasında okul bahçesinde bulunmaktadır. PM, CO, O₃ ve SO₂ değerleri ölçümleri yapmaktadır.

HAVA KALİTESİ İZLEME İSTASYONU YAKIN CİVARI HAKKINDA BİLGİ:

Hava kalitesi İstasyonu İl Merkezinde; Çocuk Parkı bitişiğinde, etrafı binalarla çevrilidir. Şehrin yerleşim alanı değerlendirildiğinde en çukur bölgesinde, etrafındaki yollar kilitli parke döşeli, 200 m uzaklığında Ankara-Yozgat-Sivas Karayolu geçmektedir. İstasyonun etrafında sanayi tesisleri bulunmamaktadır. 1500 m uzağında Sanayi Sitesi bulunmakta ancak Oto tamir bakım işleri yapılmaktadır. İstasyonun Kuzey bölgesinde yüksek katlı binalar bulunmayıp diğer yönlerin 50 m etrafı 6-10 kat binalar bulunmakta. 1km Güneyinde Yozgat Çamlığı Milli Parkı bulunmaktadır.

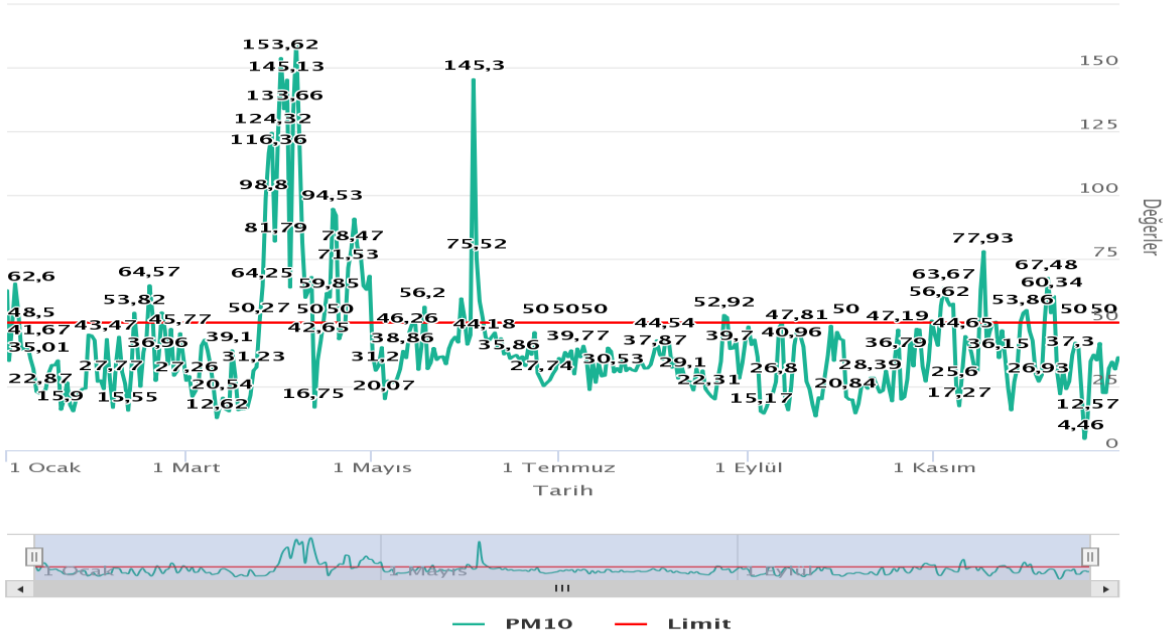
İl Merkezi dahilinde büyük sanayi tesisleri bulunmamaktadır. Hava kirliliği kış aylarında hava sıcaklıklarının düşmesi sonucu ve hava sirkülasyonunun az olduğu dönemlerde oluşmaktadır.

Sorgun istasyonumuz merkezde okul bahçesi bitişiğinde bulunmaktadır.

İlde bulunan hava kalitesi ölçüm istasyonu/istasyonları hakkında bilgi verilmelidir. Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon/İstasyonlarının yerleri yukarıdaki örnek haritada olduğu gibi harita veya uydu görüntüsü üzerinde gösterilmelidir. Aşağıda yer alan örnek çizelge ilde hava kalitesi ölçümü yapan istasyon/istasyonların ölçüm parametrelerini gösterecek şekilde doldurulmalıdır.

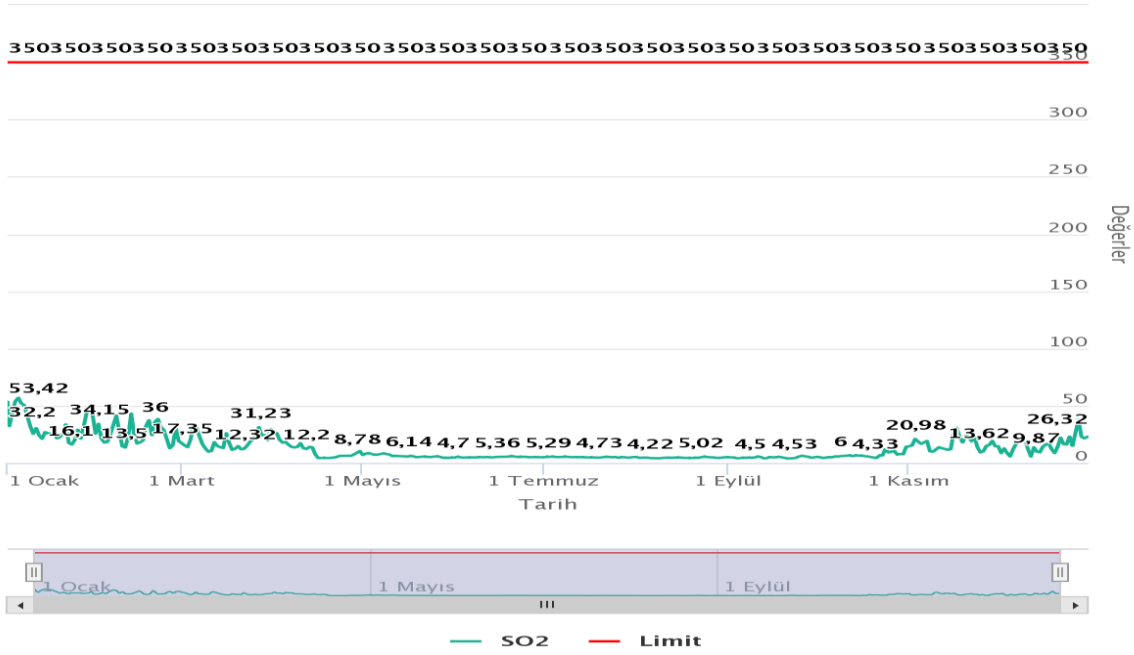
İstasyonumuz merkezde okul bahçesi bitişiğinde bulunmaktadır.

PM₁₀ (µg/m³)

Grafik 1 2024 yılında Yozgat istasyonu PM₁₀ parametresi yıllık ortalama değer grafiği*
(havaizleme.gov.tr, 2025)

SO₂ (µg/m³)

Grafik 2 2024 yılında Yozgat istasyonu SO₂ parametresi yıllık ortalama değer grafiği*
(havaizleme.gov.tr, 2025)

Çizelge 7 -2024 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değer aşılması gün sayıları (µg/m³; CO: mg/m³)
(havaizleme.gov.tr, 2025)

YOZGAT	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	32,96	23	34,12	3	643,66		18,42	1	31,68	8	50,10	25	39,14	
Şubat	25,67	13	36,70	4	602,79		13,79		34,19	9	47,99	23	39,99	
Mart	18,87	5	41,32	7	538,85		10,92		27,64	1	38,56	22	27,31	
Nisan	10,98	2	73,72	21	442,65		11,87		26,67		38,54	6	29,42	
Mayıs	6,15		38,07	3	352,02		7,68		25,84		33,53	22	28,73	
Haziran	5,14		43,13	4	334,71		5,44		15,71		25,07	1	28,03	
Temmuz	5,06		33,71	-	260,14		3,44		15,03		19,31	1	31,97	
Ağustos	4,61		33,83	2	252,53		5,97		13,96		19,94	1	22,37	
Eylül	4,80		31,25	-	398,73		12,20		20,89		33,01	20	25,77	
Ekim	6,73		29,89	1	408,84		15,40		22,16		37,57	20	24,37	
Kasım	16,71	2	43,09	10	553,13		25,06	3	28,24	4	53,23	26	14,02	
Aralık	16,21	3	35,26	5	519,63		24,26	4	23,15		47,42	22	11,30	

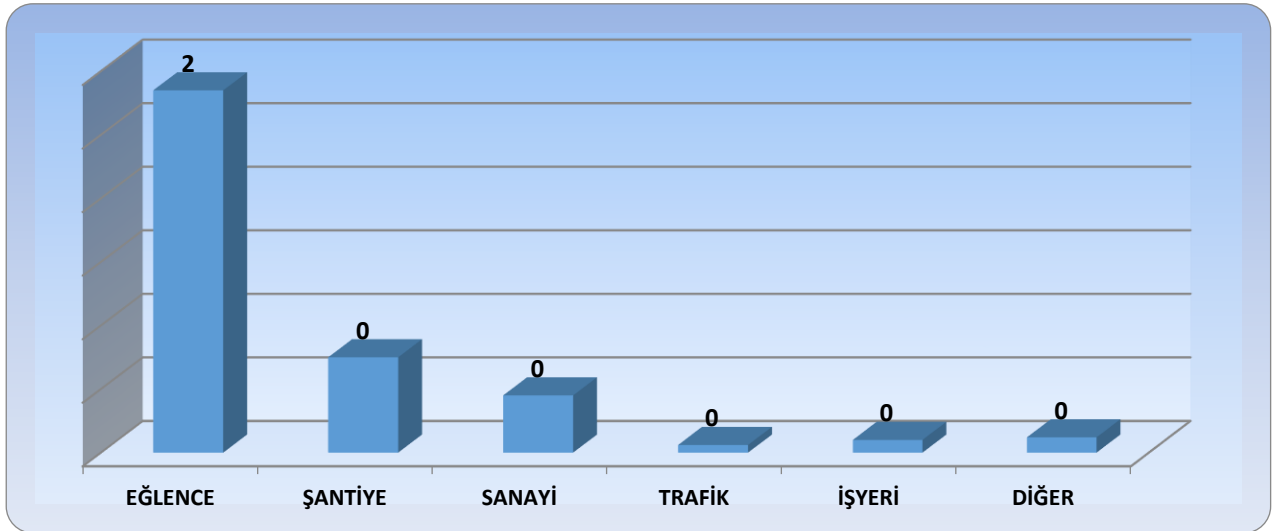
*AGS: Sınır değerin aşıldığı gün sayısı

SORGUN	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	20,19	1	43,97	9	564,62						25			
Şubat	-	-	48,34	10	741,69									
Mart	10,94	0	50,03	11	465,36									
Nisan	10,11	0	96,61	25	362,75									
Mayıs	8,71		68,96	15	390,15									
Haziran	8,76		56,72	14	370,85									
Temmuz	8,98		42,87	-	370,34									
Ağustos	-		52,49	12	419,04									
Eylül	7,68		63,48	18	474,22									
Ekim	11,13		49,02	13	549,69									
Kasım	14,80		51,06	12	617,51									
Aralık	13,53		43,20	10	609,21									

A.5. Çevresel Gürültü

Gürültü, insan ve çevre sağlığını olumsuz olarak etkileyen en yaygın çevre kirliliği türlerindendir. Taş ocağı, havayolları, inşaat ve madencilik endüstrisinde patlayıcı maddelerin kullanılması, atmosferde şok dalgalar oluşturmakta ve çok yüksek gürültü düzeyine sebep olmaktadır. Bu şok patlamalar hem yer kabuğunda hem de atmosferde sarsıntılara neden olmaktadır. Bu şok dalgaların yayılması sonucunda yer kabuğunun sarsıldığı ve yeraltındaki maden ocaklarının çökebildiği, hatta yakın çevrede bulunan hassas binaların hasar gördüğü, camlarının kırıldığı yapılmış olan çalışmalarda belirtilmektedir. Çalışanların iş verimliliğini düşürmesi, dikkatlerini dağıtması ve iş kazalarına neden olması açısından gürültü, yöneticileri ve işverenleri yakından ilgilendirmekte, sosyal çevreyi olumsuz etkilemektedir. Gürültü, Dünya Sağlık Teşkilatının “kişinin fiziksel, zihinsel ve sosyal yönden tam bir iyilik durumu” şeklinde tanımladığı insan sağlığı için bir risk olması yanı sıra, insan hareketlerini engellemesi, ciddi bir stres ve rahatsızlık oluşturmaya sebepleriyle, kısaca “istenmeyen ve sakıncalı ses” olarak tanımlanmaktadır.

Gürültünün iş veriminin azalması ve işitilen seslerin anlaşılabilmesi gibi görülen etkileridir. Konuşmanın algılanabilmesi ve anlaşılabilmesi türünden fonksiyonların engellenmesi, büyük ölçüde arka plan gürültüsünün düzeyi ile ilgilidir. Gürültünün iş verimliliği, ve üretkenlik ile ilgili etkileri konusunda yapılan çalışmalar karmaşık işlerin yapıldığı ortamların sessiz, basit işlerin yapıldığı ortamların ise biraz gürültülü olması gerektiği gösterilmiştir. Özetle, ortamda belli bir iş ya da fonksiyon için belirlenen arka plan gürültüsünün fazla olması durumunda iş verimliliği düşmektedir. İlimizde gürültü konusunda çalışmalar yapılmaktadır. Eğlence yerlerinden gürültü ölçüm raporu istenerek belediye ile birlikte iş birliği içinde canlı müzik izin belgesinin alınması sağlanmaktadır. İnşaat ve şantiye kaynaklı gürültülerde çed raporlarında titreşim, vibrasyon ayrıca gürültü ölçümleri istenerek yönetmeliklerde belirtilen sınır değerlere uyulması, gerekli önlemlerin alınması sağlanmaktadır. Gürültü ile ilgili şikayetlerde bakanlığımızca yetkili firmalara ölçümler yaptırılarak, aykırı durumlarda idari yaptırım uygulanmaktadır

Grafik 3 –2024 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı (2025)

İlimizde gürültü haritası ve gürültü eylem planı bulunmamaktadır.

Çizelge 8 – Tamamlanan Gürültü Bariyerleri
(Kaynak, yıl)

İli/İlçesi	Konumu	Tamamlandığı Yıl	Bariyer Alanı (m ²)	Bariyer Tipi

A.6. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

Ülkemizde, emisyonların tesis seviyesinde takibine yönelik mevzuat çalışmaları 2010 yılında başlamış, Bakanlığımız ve ilgili kurumlar ile kuruluşlar arasında oluşturulan teknik bir çalışma grubu Sera gazı emisyonlarının takibine ilişkin yasal çerçevenin temelleri “ Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik ” in 25 Nisan 2012 Tarihli ve 28274 Sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle atılmıştır. Yönetmelik, Doğrulamayı Kuruluşlar için TÜRKAK tarafından yapılması gereken akreditasyon yükümlülüğünü 2017 yılına ertelemek üzere revize edilerek 17 Mayıs 2014 tarih ve 29003 Sayılı Resmi Gazete’ de tekrar yayımlanmıştır. Yönetmeliğimiz ihtiyaçlar doğrultusunda bir kez daha revize edilmiş, 31 Mayıs 2017 tarihli ve 30082 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanmıştır.

Söz konusu yönetmelik, 2003/87/EC sayılı AB Emisyon Ticareti Direktifinin, sera gazı emisyonlarının izlenmesi, raporlanması ve doğrulanması konularını uyumlaştıracak şekilde hazırlanmış olup, AB Çevre Müktesebatına uyum çerçevesinde önemli bir adım atılmıştır.

Ulusal mevzuat kapsamında, elektrik, çimento, demir-çelik, rafineri, seramik, kireç, kâğıt ve cam üretimi gibi sektörlerden kaynaklanan ve ulusal sera gazı emisyonlarının yaklaşık yarısını teşkil eden sera gazı emisyonları tesis seviyesinde izlenmektedir.

Yönetmelik kapsamında yürütülecek izleme ve raporlama iş ve işlemlerinin detaylandırılmasına yönelik “Sera Gazı Emisyonlarının İzlenmesi ve Raporlanması Hakkında Tebliğ” 22 Temmuz 2014 tarih ve 29068 sayılı Resmi Gazete’ de, tesis bazında hazırlanacak emisyon raporlarının Bakanlığa gönderilmeden önce yetkili bağımsız kuruluşlarca doğrulanması ile ilgili hususlar ve bahse konu doğrulayıcıların yetkilendirilmesine ilişkin şartlara yönelik “Sera Gazı Emisyon Raporlarının Doğrulanması ve Doğrulamayı Kuruluşların Yetkilendirilmesi Tebliği” ise 02 Nisan 2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik kapsamındaki tesisler öncelikle sera gazı izleme planlarını hazırlayarak sera gazı emisyonlarının ilk izlenmeye başlanacağı tarihten en az 6 ay önce Bakanlığa onay için göndermekle yükümlüdür. İzleme planı onaylandıktan sonra tesis, sera gazı emisyonlarını bu plan çerçevesinde her takvim yılı (1 Ocak -31 Aralık) için izlemek ve her yılın 30 Nisan tarihine kadar bir önceki yılın sera gazı emisyon raporunu Bakanlıktan tarafından yetkilendirilmiş doğrulamayı kuruluşlara doğrularak Bakanlığa raporlamakla yükümlüdür.

Türkiye Ozon Tabakasının Korunmasına Dair Viyana Sözleşmesi ve Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolü 1991 yılında taraf olmuştur. Montreal Protokolünün Yirmi sekizinci Taraflar Konferansında kabul edilen Kigali Değişikliği, Bakanlığımız tarafından, ilgili iş ve işlemleri yürütmek üzere Dışişleri Bakanlığına iletilmiş olup 29 Mayıs 2019 tarihinde “Yirmi sekizinci Taraflar Toplantısında üzerinde Mutabakata Varılan Montreal Protokolüne Yönelik

Değişiklik (Kigali Değişikliği-2016) Dair Kanun Teklifi” TBMM Dış İşleri komisyonunca kabul edilmiştir.

Kigali Değişikliğini kabul edebilmek, bu değişikliğin kendi iç mevzuatlarına uyumunu sağlayabilmek adına taraf ülkelerde Montreal Protokolü tarafından fonlanan etkinleştirme faaliyetleri (Enabling Activities) yürütülmektedir. Bu faaliyetler kapsamında ülkemizde önce kamu kurumları ve özel sektör için değişikliğin getirileri konusunda bilgilendirme toplantıları yapılmış ayrıca konuya ilişkin ilgili sektörlerin katılımı ile çalıştaylar düzenlenmiştir. Bu şekilde ülkemizin Değişiklik getiri ve yükümlülüklerine hazır hale getirilmesi planlanmaktadır. Bu değişiklik ile 2050 itibarıyla 80 milyar ton CO2 eşdeğeri emisyonun engellenmesi beklenmektedir. Bu şekilde küresel sıcaklık artışını 2°C’nin altında tutulması yönündeki amaca çok belirgin bir katkı sağlanacaktır. Çeşitli tarihlerde kamu kurumları ve özel sektör ile istişare çalıştayları düzenlenmiş ve değişikliğin kabulü ile kurumlara düşen sorumluluklarda yapılması gerekenlere ilişkin yol haritası belirlenmiştir.

Öte yandan günün gelişen şartları ve ülkemizin durumu da göz önüne alınarak değişen şartları karşılamak üzere; Ozon Tabakasını İncelten Maddelere İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 06 Ekim 2020 tarihli ve 31266 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

“Florlu Sera Gazı İçeren Ürün veya Ekipmana Müdahale Eden Gerçek ve Tüzel Kişilerin Belgelendirilmesine İlişkin Tebliğ” 24/09/2020 tarihli ve 31254 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Böylelikle florlu sera gazları ile çalışan teknik personelin bilgi ve birikiminin artırılması desteklenerek Bakanlığımız mevzuatlarının hükümlerinin uygulanmasında verimin artması hedefine katkı sağlayacaktır.

Bunun yanında, Bakanlığımız tarafından yürütülmekte olan “Sera Gazı Ulusal Katkı Hedefinin Gerçekleştirilmesi için Kapasite Geliştirme ve İzleme Projesi” kapsamında ulusal katkı çerçevesinde yer almakta olan enerji, ulaştırma, sanayi, tarım, orman ve atık sektörleri ile ilişkili kamu kurumları, özel kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik sektörel temelde kapasite geliştirme ve farkındalık faaliyetleri gerçekleştirilmiş, Sera gazı projeksiyonlarına temel teşkil eden veri tabanlarının hazırlanarak alt projeksiyon çalışmaları, Paris Anlaşması’na taraf olan ülkelerin sunmuş oldukları ulusal katkılarda yer alan azaltım ve uyuma yönelik hedef ve politikaların sektör temelinde incelenerek ülkemiz politikalarına yol gösterici değerlendirmeler yapılmasına katkı sağlayacağı beklenilmektedir.

Ayrıca Karbon Piyasalarına Hazırlık Ortaklığı (Partnership of Market Readiness-PMR) Dünya Bankası Projesi ile Türkiye de yasal ve kurumsal altyapı analizleri ve diğer ülkelerdeki iyi uygulamalar çerçevesinde taslak bir İklim Değişikliği Kanunu hazırlanmış, taslak emisyon ticaret sistemi mevzuatı, emisyon ticaret sisteminin uygulanabilmesi için kurumsal çerçeve oluşturulmuş, Paris Anlaşması Madde 6 altında Türkiye’nin konumunun belirlenmesi, sera gazı emisyon sınırı ve tahsisat planlarının belirlenmesi çalışmaları yürütülmüştür.

İklim Değişikliği 7. Ulusal Bildirimi ve 3. İki Yıllık Raporun Hazırlanmasına Destek Projesi ile Sözleşmenin Ek I Taraf Ülkesi olarak Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) kapsamında Türkiye Cumhuriyeti İklim Değişikliği Yedinci Ulusal Bildirimi 26 Aralık 2018 tarihinde; Üçüncü İki Yıllık Raporu 1 Ocak 2018 tarihinde BMİDÇS Sekreteryasına sunulmuştur. Bunun yanında Dördüncü İki Yıllık Rapor hazırlanmış olup, 27 Aralık 2019 tarihinde Sekreteryaya sunulmuştur. Proje kapsamında 2023 – 2030 yılları iklim değişikliği eylem planı ve 2050 iklim değişikliği stratejisi hazırlık çalışmalarına devam edilmektedir.

“Düşük Karbon Salımı için Çözümsel Tabanlı Strateji ve Eylem Geliştirilmesi Teknik Yardım Projesi” ile iklim değişikliği ile çözümsel tabanlı mücadele yoluyla küresel çabalara katkı sağlayarak insan kaynaklı sera gazı emisyonlarının azaltılması hedeflenmiş, bu çerçevede; atık, bina, ulaştırma ve tarım sektörlerinde düşük karbonlu büyüme fırsatlarının değerlendirilerek, çevreye duyarlı ekonomik büyümeyi sağlayan yeni iş alanları, Ar-Ge ve yenilikçi yaklaşımların araştırılması, uzun vadede düşük karbonlu kalkınmayı desteklemek için analitik bir temel sağlayarak AB iklim politikası ve mevzuatı ile zaman içerisinde uyum sağlamak amacına haiz Proje, Ağustos 2020 itibarıyla başarıyla tamamlanmıştır.

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından elde edilecek bilgilerin kapsamı; Bakanlığımızın Stratejik Planıyla ve Planda belirtilen iklim değişikliği ile ilişkili Üst politika belgeleriyle uyumlu olma bazında değerlendirilerek; Eksen 1: Çevre başlığı altındaki “Hedef 1.2. Hava Kalitesi ve Gürültü Kontrolü, İklim Değişikliği ve Ozon Tabakasının Korunması” na paralel unsurlar içermelidir.

Stratejik Planda yer alan söz konusu hedef kapsamında özellikle; “sera gazı emisyonlarının azaltılması ve iklim değişikliğine uyum ile ilgili ulusal ölçekte plan, proje ve mevzuat çalışmaları devam etmekte olduğu” ifade edilmiştir. Bu doğrultuda iklim değişikliğine uyum, sera gazı azaltımı ve ozon tabakasının korunması bağlamında yürütülen çalışmalar da mevcuttur.

Bakanlığımız 2019-2023 Stratejik Planı kapsamında, 30 Büyükşehir Belediyesinde Yerel İklim Değişikliği Eylem Planının (YİDEP) hazırlanabilmesi için mevzuat çalışmaları yapılacağı belirtilmiştir.

Bu doğrultuda; yerel yönetimlerce Yerel İklim Değişikliği eylem planlarının hazırlanmasına dönük mevzuat ve Teknik Kılavuz hazırlama çalışmaları başlatılmıştır. Son yıllarda ülkemizde yaşanan iklim ile ilişkili afetlerin sayı, sıklık ve şiddetindeki artışa koşut olarak bölgesel düzeyde de iklim değişikliğine karşı direncin artırılması amacıyla bölge ve şehir ölçeğinde ele alınması gereken eylem ihtiyaçlarının tespit edilerek çözüm önerilerinin belirlenmesi doğrultusunda Bölgesel İklim Değişikliği Eylem Planlarının hazırlanması çalışmaları da devam etmektedir.

Türkiye İklim Değişikliği Eylem Planı’nda bulunan sektörel hedefler kapsamında illerde yapılan iklim değişikliğiyle ilgili çalışmaların Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yerel yönetimlerden temin edilerek İl Çevre Durum Raporlarında yer verilmesi büyük önem arz etmektedir.

İklim Değişikliği Eylem Planı kapsamında; Belediyeler, İl Özel İdaresi, STK’lar, Kamu Kurumları ile iş birliği yapılmıştır. Bu kapsamda kent ormanlarının ve diğer yeşil alanların korunması ve geliştirilmesi, belediyelerce yapılacak ıslah çalışmalarında ekolojik dengeye dikkat edilmesi, Katı atık toplama, düzenli depolamanın yönetmeliklere uygun yapılması, enerji değeri olan atıkların değerlendirilmesi, Atık azaltımı, kentsel karayolu, denizyolu, demiryolu yatırımlarının işletmeye alınması, Toplu taşımaya teşvik edici unsurların ve yaya yolu, bisiklet yolunun faaliyete geçirilmesi, yük araçlarının belli saatlerde trafiğe çıkması, araçların düşük karbon emisyonuna sahip araçlardan olması, su kaçaklarının önlenmesi vb. önlemler planlanmaktadır.

A.7. Ulaşım ve Hareketlilik

İlde Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı 11 dir. Toplam araç sayısı, egzoz gazı emisyon ölçümü yaptıran araçlar ile tamamlanan bisiklet yollarına ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir.

Çizelge 9-2024 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı
(2025)

Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı	İldeki Toplam Araç Sayısı	Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı
11	112586	51.758

Çizelge 10 – Tamamlanan Bisiklet Yolları
(2025)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)

Çizelge 11 – Tamamlanan Yeşil Yürüyüş Yolları
(2025)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)

Çizelge 12 – Tamamlanan Çevre Dostu Sokak
(2025)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)

A.8 Sonuç ve Değerlendirme

Her ilde olduğu gibi İlimizde de hava kirliliği, su kirliliği ve gürültü kirliliği problemleri yaşanmaktadır. Müdürlüğümüz tarafından alınan bir takım önlemlerle bu kirlilikler nispeten azalmıştır

Kaynaklar

havaizleme.gov.tr

Yozgat Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

Yozgat Belediye Başkanlığı

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

İlde bulunan akarsular hakkında kısa bilgi verilerek aşağıda yer alan çizelge doldurulmalıdır. İlgili kurumdan (Devlet Su İşleri-DSİ'den) alınan çizelge formatı farklı ise, format ilgili kurumun verdiği şekilde değiştirilebilir.

Çizelge 13 –İlin akarsuları

(DSİ ,2025)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
DELİCE IRMAĞI	576 ha		450 hm ³ /yıl		
ÇEKEREK IRMAĞI	350 ha		430 hm ³ /yıl		

Eğer mevcut ise, İlin akarsularında bulunan balık çiftliklerinden söz edilmelidir (konum, üretim çeşidi ve kapasite).

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

İlde doğal göl bulunmamaktadır. İlde toplam 5 adet baraj bulunmaktadır. Ancak Uzunlu barajında devam eden bakım onarım, Musabeyli Cemil Çiçek barajında da sulamaya başlanmaması nedeniyle işletmede şu anda 2 adet barajımız bulunmaktadır. Toplam baraj rezervuar yüzeyi 3.047 ha dır. Uzunlu Barajı Sulama+Taşkın, Musabeyli Barajı İçme+Sulama, diğerleri sulama amaçlıdır. Ayrıca GelingüllüB. 150.000 ve Yahyasaray Barajında 60.000 olmak üzere toplamda 210.000 adet Pullu Sazan balık çeşidi bulunmaktadır. İlde bulunan DSİ ye ait şu an işletmede 4 adet sulama göleti bulunmaktadır. İnşa halinde bulunan Yozgat Merkez Büyükmahal Göleti ve Sorgun Gülşehri-Hoşumlu Göleti (Su tutulmaya başlandı) sulama amaçlıdır. Boğazlıyan ilçesinin 4,5 km. batısında bulunan Cavlak Kaplıcası'nın kaynak yerinde yöre halkının "Cavlak Gölü" dediği küçük bir göl mevcuttur. 70 m. genişlik ve 120 m uzunluktaki gölün su sıcaklığı 35 °C – 40,5 °C arasında değişmektedir. Debisi 321 lt/sn'dir.

Çizelge 14 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar

(2025)

Gölün/Göletin/ Rezervuarın Adı	Tipi	Göl hacmi, m ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Katılan Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
Uzunlu barajı			3047			
Yahyasaray baraj			155			
Gelingüllü barajı			2355			
Musabeyli barajı			259			
DSİ göletleri			437			

Fehimli göleti			192			
Kanlıdere Göleti			12			
Kirazlı Dere Göleti			6			
Kuzayca göleti			177			
Şfaatli Gülistan Göleti			50			

B.1.2. Yeraltı Suları

Sulamaya tahsis edilmiş olan 3,68 hm³'lük su sayesinde açılmış olan 3 adet Toprak Su Kooperatifi vasıtasıyla net olarak 490 ha'lık bir alan sulanmaktadır. Emniyetle kullanılabilecek haldeki suyun 30,51 hm³'ü tahsis edilirken geri kalan 61,49 hm³'lük yeraltı suyu potansiyeli tahsis edilmemiştir. Yozgat bölgesinde, Sarıkaya, Boğazlıyan Bahariye, Sorgun, Yerköy, Saraykent, Akdağmadeni Karadikmen sıcak su kaynakları bulunmaktadır. Yöredeki sıcak sular kaplıca ve ısınma amaçlı kullanılmaktadır.

Çizelge 15 – Yeraltı suyu potansiyeli
(DSİ ,2025)

Kaynağın İsmi	hm ³ /yıl
YOZGAT	360.82

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Bölgenin jeolojik şartlarına bağlı olarak yeraltı suyu miktarı ve kalitesine değişiklik göstermektedir. Yoğun sulamanın yapıldığı Boğazlıyan alt havzasında ortalama su seviyesi kurak dönemde 90,00 metre civarında ıslak dönemde 60,00 metre olarak görülmektedir. Bu bölge dışında ova özelliği gösteren başka alan bulunmamakta olup yeraltı suyu seviyesi lokal olarak 10 metre ile 120 metre arasında değişiklik göstermektedir

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Yüzey ve yeraltı suları için değerlendirme 7 Nisan 2012 tarih ve 28257 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik" ve 10.08.2016 tarih ve 29797 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "Yerüstü Su Kalitesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" e göre yapılacak ve aşağıda yer alan çizelge doldurulacaktır.

Çizelge 16 -2024 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları

(Kaynak, yıl)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları YSKY (Tablo-5)	Yeri (ilçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)

Bu konuda güncel bilgiye ulaşılammıştır.

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İl genelinde endüstride kullanılan su kaynağından alıcı ortama deşarj bulunmamaktadır.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

Alıcı ortama (Baltaözü deresi) deşarj edilen su miktarı 216.000 m³ /yıl, deşarj koordinatları; y:28348,35 x:27334,26 dır.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

Orta Anadolu bölgesi Anadolu'nun orta kısmında yer alır ve Kızılırmak bu bölgeyi yay çizerek geçer. Fazla yükseltileri bulunmayan bölgenin ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Sanayi az gelişmiştir. Tarım alanlarında kuru şartlarda yapılan tarım üretimi egemendir. Tarımsal üretimin çoğunu tahıl oluşturmakta buda orta büyüklükteki işletmelerde yapılmaktadır. Çalışan nüfusun büyük çoğunluğu tarım kesimindedir. İlimizde üretimi yapılan buğdaygiller; buğday, arpa, çavdar ve yulaftır. Bu ürünlerin üretimi büyük çoğunlukla kuru şartlarda yapılmaktadır. Üretim genelde geleneksel metotlar kullanılmaktadır. Son yıllarda Yozgat Çevre ve Şehircilik Müdürlüğümüzün eğitim ve yayım faaliyetleri ile daha modern tarıma geçilmeye başlanmıştır. Üretilen ürünlerin büyük çoğunluğu çiftçilerimizce Toprak Mahsulleri Ofisine, bir kısmı ise tüccarlar ile yem fabrikalarına satılmakta veya kendi ihtiyaçları ile hayvancılık için kullanılabilir. İlimizde baklagiller olarak nohut, mercimek ve kuru fasulye üretimi yapılmaktadır. Nohut ve mercimek üretimi kuru şartlarda yapılmakta olup kuru fasulye üretimi sulu şartlarda yapılmaktadır. Üretim geleneksel metodlarla yapılmaktadır. Üretilen ürünler iç piyasada değerlendirilmekte olup çiftçilerce tüccarlara satılmaktadır. Ancak son yıllarda özellikle nohut ve mercimek fiyatlarındaki düşüş nedeniyle İlimizde baklagillerin üretimde önemli bir düşüş olmuştur. Yozgat'ta meyve üretimi genelde öz tüketime yönelik olarak yapılmakta olup yapılan üretimde ilin ihtiyacını karşılayamamakta ilin meyve ihtiyacı diğer illerden karşılanmaktadır. İlde genel olarak; elma, ceviz, üzüm, ayva, erik, kiraz ve vişne üretimi yapılmaktadır.

İl genelinde İnsektisit, Herbisit, Fungusit, Rodentesit, Fumiant, BGD, v.b pestisitler kullanılmaktadır.

B.3.2.2. Diğer

İl içerisinde vahşi depolama sahaları varsa bunlar hem yerüstü suları hem de yer altı sularını etkileyecektir. Bu sahaların yerleri ve etkileyebilecekleri su kaynakları belirtilmelidir.

B.4. Denizler

İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Planlaması ve kesin projesi tamamlanan : 8,35 hm³/yıl

2015 yılı yatırım programında olan : 17,50 hm³/yıl

İşletmede olan : -----

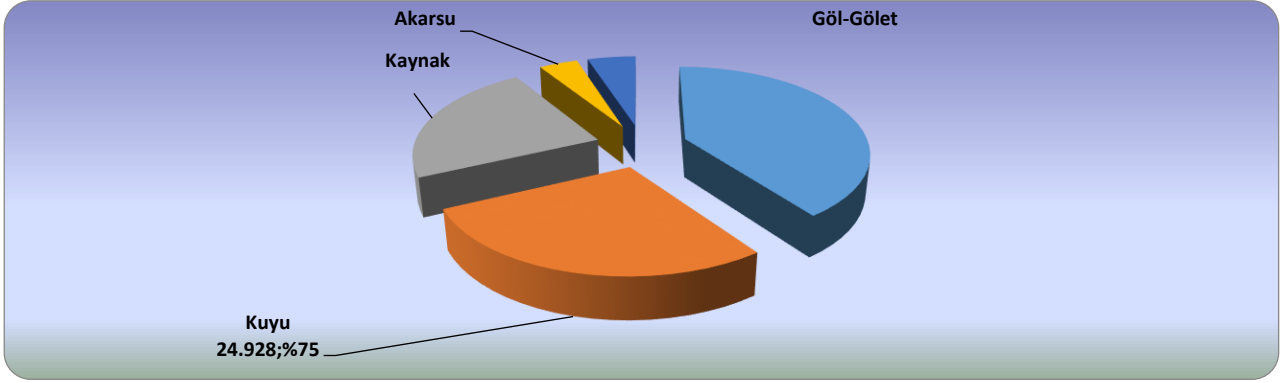
İL İÇME SUYU TOPLAMI : -----

İL TOPLAMI : 25,85 hm³/yıl

1-Yozgat İçmesuyu: Yozgat, Yozgat İli, Yozgat Organize Sanayi Bölgesi ve Yerköy İlçesinin 2050 yılına kadar ihtiyacı olan 17,5 hm³/yıl içme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyacı 2013 yılında tamamlanacak olan Musabeyli Cemil ÇİÇEK Barajından karşılanacaktır. Bununla ilgili işlerin tümünün inşaat ihalesi yapılmış durumdadır. (Yozgat iline 13,55 hm³/yıl, Yerköy ilçesine 3,44 hm³/yıl ve Kırşehir ili Çiçekdağı ilçesine 0,51 hm³/yıl olmak üzere toplam 17,5 hm³/yıl su verilecektir.)

2-Yozgat Sorgun İlçesi İçmesuyu: Yozgat Sorgun İlçesinin 2060 yılına kadar olan içme suyu ihtiyacı 8.35 hm³/yıl olarak (nüfus tahmini de 101.417 kişi) hesaplanmıştır. Bunun 2,65 hm³/yıl' ı Yenice Barajından, 5,70 hm³/yıl' ı ise YAS kaynaklarından karşılanacaktır. Projenin planlama raporu tamamlanmıştır.

3-Yozgat Kenti İçme Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Projesi: Yozgat ili, Yerköy ilçesi ve Yozgat OSB'nin içme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile Musabeyli Barajı inşaatına başlanmıştır. Barajda depolanacak 48,6 hm³ su ile 1.850 ha arazinin sulanması sağlanacak ayrıca yukarıda belirtilen yerlerin 2050 yılına kadar içme kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçları karşılanacaktır. (17,5 hm³ / yıl)

Grafik 4 -2024 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı

(Yozgat Belediyesi,2025)

İlde içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısından ve bu kapsamda hizmet alan nüfusun değişiminden söz edilmelidir.

İlde kentsel su temini için çekilen yüzeysel su kaynağı Kirazlı içme suyu göletidir. Belediyemiz tarafından 1985 yılında devreye alınarak işletilen 3.000 m3 /gün kapasiteli içme suyu arıtma tesisi mevcuttur. Tesisten çıkan suyun tamamı şebekeye verilerek evsel amaçlı kullanılmaktadır. TUIK verilerine göre çekilen yüzeysel su miktarı toplamda 2648 m3/yıl olarak verilmiştir.

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtma tesisi mevcudiyeti

Nüfusun ihtiyacı olan suyun %90 ı Çorum ili Alaca sınırında bulunan Çatalkaya Dere havzasındaki 10 adet kuyudan (1999 yılından beri) ve Yozgat ili sorgun İlçesi karayoluna paralel Eğriöz deresi havzasındaki 14 adet kuyudan (1983 yılından beri) toplam 24 kuyudan temin edilmektedir. Kuyulardan toplanan su 40 km uzaklıktan terfi edilerek şehre getirilmekte ve klorlama işlemi yapılarak su şebekeye verilmektedir.

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

İlde kentsel su temini için çekilen yüzeysel su kaynağı Kirazlı içme suyu göletidir. Belediyemiz tarafından 1985 yılında devreye alınarak işletilen 3.000 m3 /gün kapasiteli içme suyu arıtma tesisi mevcuttur. Tesisten çıkan suyun tamamı şebekeye verilerek evsel amaçlı kullanılmaktadır. Nüfusun ihtiyacı olan suyun %10 u bu göletten karşılanmaktadır.

B.5.2. Sulama

DSİ 12. Bölge tarafından gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda etüt edilen arazi 133.359 ha olup 119.826 ha arazi sulamaya elverişlidir. Ekonomik olarak sulanabilen arazi 85.397 ha dır.

2019 yılında Yozgat ili Sulama Alanı 29.345 ha iken bu alanın sadece 6.108 ha sulanmıştır.

Sulama oranı %21 dir.

Sulama oranlarının düşük olması;

1-Planlama nedenlerinden kaynaklanan

2-Proje çalışmalarından kaynaklanan

3-İnşaat aşamasında kaynaklanan

4-İşletmeden kaynaklanan

5-Tarla içi hizmetlerinin yetersizliğinden

6-Su yönetiminin tek elden yapılamaması

7-Tarım teşkilatının çalışmalarından

8-Hukuki sorunlardan

9-Kuraklık, ilkbahar yağışlarının yeterli görülmesi, orman ve mera gibi daimi alanların olması, tarım dışı alanların artması gibi nedenlere bağlıdır.

Sulama yapılan alanlarda kullanılan sulama, genellikle, salma sulama yöntemidir.

B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

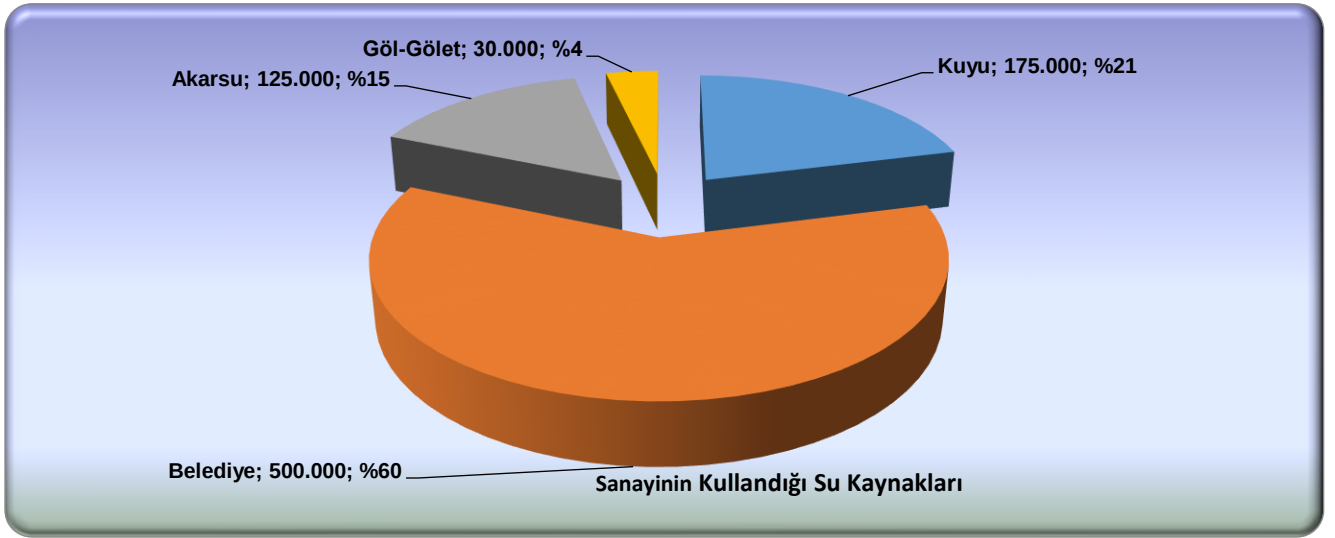
Sulamalarda dekara 10.000 m³ su verilmektedir.

B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

DSİ' ce yapılarak işletmeye ait olan sulama tesisleri SULAMA BİRLİKLERİ veya tüzel kişiliklere devredilmektedir. Sulama tesislerinde sulamadan dönen sular tesiste bulunan tahliye kanalları vasıtası ile toplanarak ana tahliye kanallarına verilmektedir. Basınçlı sulama sistemlerinde ortalama olarak hektara 7.500-8.500 metreküp arası sulama suyu verilmektedir. Sulama işlerini tesisi devralan kuruluşlar yapmaktadır.

B.5.3. Endüstriyel Su Temini

Yozgat Kenti İçme Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Projesi: Yozgat ili, Yerköy ilçesi ve Yozgat OSB'nin içme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile Musabeyli Barajı inşaatına başlanmıştır. Barajda depolanacak 48,6 hm³ su ile 1.850 ha arazinin sulanması sağlanacak ayrıca yukarıda belirtilen yerlerin 2050 yılına kadar içme kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçları karşılanacaktır. (17,5 hm³/ 2020)

Grafik 5 2024 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı (2025)

Arıtılmış atıksuların yeniden kullanılıp kullanılmadığının, suyun nereden (yüzeysel veya yer altı suyu) ne kadar tahsis edildiği, soğutma suyu olarak kullanılan suyun miktarı ve nereye deşarj edildiği, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğinde (SKKY) verilen sektörü belirtilmelidir.

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

İlimizde 3 adet hidroelektrik santral bulunmakta olup, su kullanımlarına ait verilere ulaşılmamıştır..

B.5.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı

Bu konuda bilgi edinilememiştir.

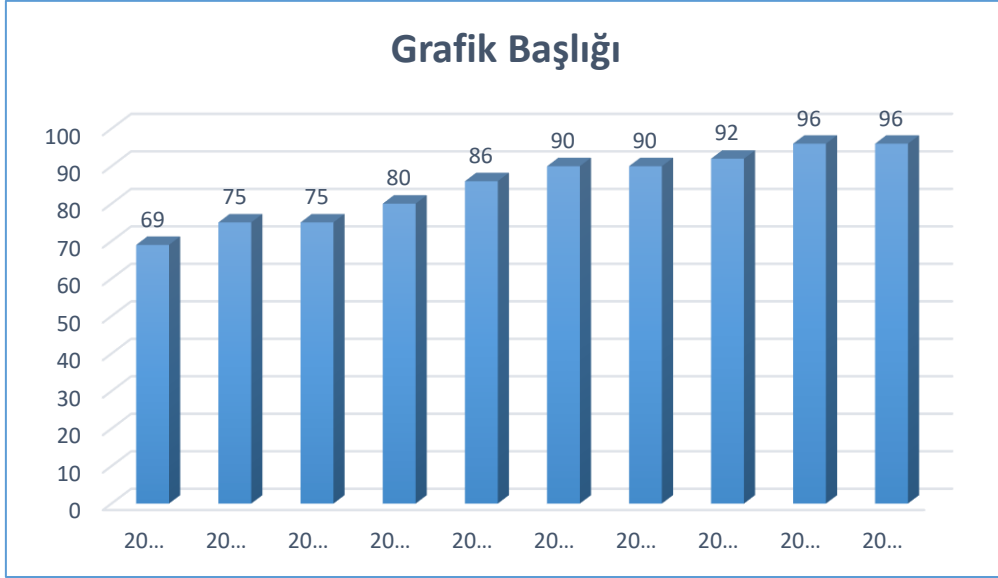
B.6. Çevresel Altyapı

B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

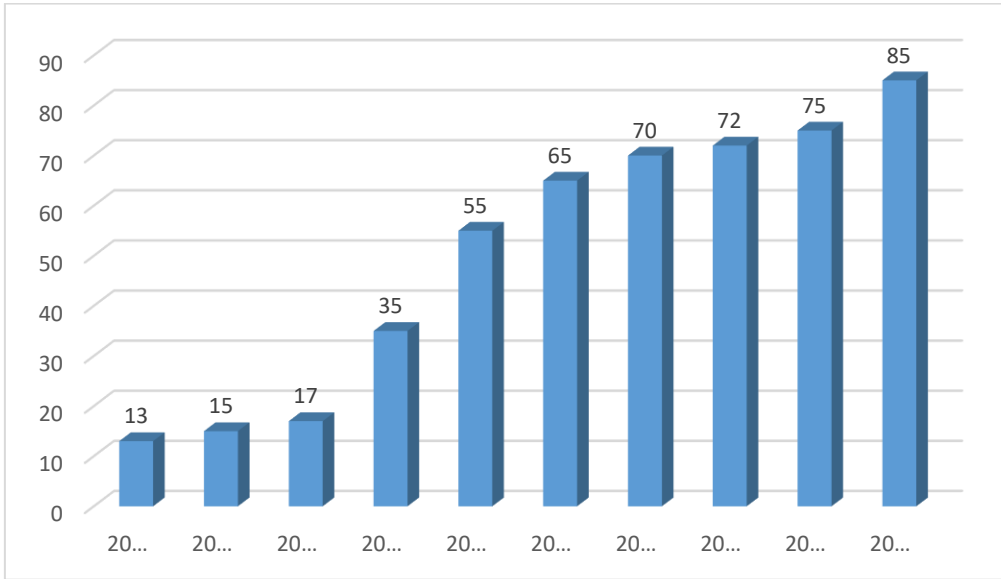
79.240 kişi merkez nüfusa sahip ilimizin %97 si Yozgat belediyesine ait kentsel kanalizasyon sisteminden faydalanmaktadır. Ayrıca kanalizasyon sistemi ile toplanan atık suyun tamamı (ortalama 18.000 m³/gün) Yozgat belediyesi atık su biyolojik arıtma tesisinde arıtılarak

Baltaözü Deresine deşarj edilmektedir.28 Yozgat Belediyesi Atık su Biyolojik arıtma tesisi 2006 yılında devreye alınmış olup, tesisin kapasitesi 24.000 m³/gün dür. Yaklaşık olarak hizmet verdiği nüfus; 76.863 kişidir. Deşarj edilen su miktarı; 0,210 m³/sn dir.

Tesiste oluşan arıtma çamuru miktarı 1,2 ton/gündür. Oluşan arıtma çamuru Yozgat Belediyesi Katı atık düzenli depolama alanına dökülerek bertaraf edilmektedir.

Grafik 6 – Yıllar bazında kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusa oranı (2025)

Grafik 7 – Yıllar bazında atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı (2025)

Belediyenin atıksu arıtma tesis (ler)inden çıkan arıtma çamurunun analizi de (Hangi mevzuata göre hangi analizlerin yapıldığı belirtilmelidir.) verilmelidir.

Çizelge 17 –2024 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu
(2025)

Yerleşim Yerinin Adı		Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m³/sn)	Deşarj Noktası	Deniz Deşarjı (var/yok)	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı (ton/yıl)
		Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri							
İl Merkezi	YOZGAT	x	-	-		X		24.000	var	0,210	y:28348,35 x:27334,26	yok	76.250	1,2
İlçeler	AKDAĞMADENİ		İNŞ.						yok					
	AYDINCIK	X				X		450	yok					
	BOĞAZLIYAN	X				X		2040	yok					
	KADIŞEHRİ		İNŞ.			X		600	yok					
	ÇAYIRALAN		PLAN						yok					
	SORGUN	X					X	4400	yok					
	YERKÖY	x				x			yok					
	ÇANDIR		İNŞ.						yok					
	YENİFAKILI			X					yok					
	SARIKAYA			X					yok					
	SARAYKENT					x			yok					
	ŞEFELİ					x		1000	yok					
	ÇEKEREK	X					X	3168	yok					

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 5.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

İlimizde OSB'lerin hem çalışmakta olan hem de inşaat ya da proje aşamasında olan atıksu arıtma tesisi ve Sais bulunmamaktadır.

Çizelge 18 –2024 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu

(2025)

OSB/Serbest Bölge/Sanayi Sitesi Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı
Yozgat Kaleseramik	faaliyette	200	yok	Kimyasal-biyolojik		Delice deresi

Çizelge 19 –2024 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı
(2025)

Tesis Statüsü	Toplam Tesis Sayısı	AAT'si Olan Tesis Sayısı
Üretim Sektörü/Sanayi Tesis	4	4
Turizm Tesis veya Site Yönetimi	-	-
Diğer		

B.6.3. Düzenli Depolama Tesislerinde Oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi

Yozgat İlının gelişmesi ve nüfus artışı sebebi ile mevcut olan çevre sorunları hızla artmaktadır. Başlıca çevre sorunlarından biri olan katı atık sorunu acilen çözülmesi gereken konulardan birini teşkil etmektedir. İl Merkezinde katı atıkları toplama ve taşıma hizmeti Yozgat Belediyesi tarafından yapılmaktadır. Katı atıklar ilimizde 2007 yılında hizmete giren Yozgat Belediyeler Birliğine ait düzenli depolama alanında bertaraf edilmektedir. İlimizde katı atıklar belediyeler tarafından çöp bidonları ile toplanmakta, kamyonlarla taşınıp Düzenli Depolama Tesisine gönderilmektedir. Ancak bazı belediyeler hala vahşi depolamaya devam etmektedirler.

Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinin faaliyete geçmesiyle atıkların çevreye olan etkileri asgariye düşmüştür. Atıklar düzenli bertaraf edilmedikleri takdirde gerek havayı gerek yer altı sularını gerekse de toprağı önemli ölçüde kirletmektedirler. Özellikle atıkların yakılması çevre açısından büyük tehlike oluşturmaktadır. Ayrıca sızıntı suları da yer altı sularını

kirletmekte ve insan sağlığını tehdit etmektedir. İlimiz düzenli depolama tesisinde sızıntı suları içinde 1 adet arıtma tesisi bulunmaktadır. Yozgat Belediyeler Birliğinin 30'a yakın üyesi bulunmakta ve üyeleri de artmaktadır. Planlanan aktarma istasyonlarının faaliyete geçmesi ile katı atık konusunda önemli bir tehdit bertaraf edilmiş olacaktır.

Atık su geri kazanım yöntemleri, tarımda sulama maksatlı, yeşil alanların sulamasında, endüstriyel geri kazanım, yeraltına enjeksiyon, dinlenme maksatlı kullanılan bölgelerde (göller vb) geri kazanım, direkt olmayan (yangın suyu, tuvaletlerde vb) geri kazanım ve direkt (içme suyu olarak) geri kazanım ile ilgili bilgi edinilememiştir.

B.6.4. Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı

Arıtılmış atıksuların yeniden kullanım alanları, (kentsel yeniden kullanım, tarımsal yeniden kullanım, endüstriyel yeniden kullanım, çevresel/ekolojik yeniden kullanım (yüzey ve yeraltı suyu besleme, dinlenme maksatlı kullanılan bölgelerde (göller vb.) yeniden kullanım), başka bir tesise su kaynağı diğer yeniden kullanım (genel temizlik, yangın suyu, gri su(tuvaletlerde yeniden kullanım) maden ve hazır beton endüstrilerinde toz kontrolü/ saha sulama suyu) sayılabilir.

Çizelge 20 –2024 yılı itibariyle yeniden kullanılan veya bertaraf edilen arıtılmış atıksu durumu

(Kaynak, yıl)

ARITILMIŞ ATIKSULARIN YENİDEN KULLANILMASI VEYA BERTARAFI								
Alıcı Ortama Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kanalizasyona Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kentsel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Tarımsal Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Endüstriyel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Çevresel/Ekolojik Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Başka Bir Tesise Su Kaynağı (m ³ /yıl)	Diğer Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	TOPLAM (m ³ /yıl)

B.7. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

“Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik” ve “Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik Yeterlilik Belgesi Tebliği” kapsamında ilimizde yapılan çalışma bulunmamaktadır.

1. Sıra No	2. Tespit Edilmiş Kirlenmiş Sahanın Yeri(İlçe/Mevki)	3. Kirlenmenin Oluş Şekli	4. Sürecin Bulunduğu Aşama*	5. Temizleme Kararı Alınan Sahadaki Hedef Kirleticiler Gösterge Parametreleri	6.Uygulanan/Uygulanacak Olan Temizleme Yöntemi

*Saha Örnekleme ve Analiz Planı, Birinci Aşama Değerlendirme, İkinci Aşama Değerlendirme, Temizleme, İzleme

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Yönetimi

Belediyelerden kaynaklanan arıtma çamuru susuzlaştırılarak Katı atık düzenli depolama sahasına götürülmektedir.

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

“Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği” kapsamında müdürlüğümüze 3 adet firma tarafından plan sunulmuştur.

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

İlde kullanılan gübre (bitki besin maddesi bazında), pestisit miktarları ve bunların çeşitlerinden söz edilerek, aşağıdaki çizelgeler doldurulmalıdır.

Çizelge 21 –2024 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları
(2025)

Bitki Besin Maddesi	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	125.765	474.303
Fosfor	671.93	
Potas	1.862	
TOPLAM	194.820	

Çizelge 22 -2024 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)
(2025)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Böcek İlacı Ot ilacı Mantar İlacı Kemirgen İlacı	6.464 Kg ve 30 296 Lt 22.788 Kg ve 139262 Lt 25.104 kg ve 16.999 Lt 672 Kg ve 276 Lt	
Herbisitler			
Fungisitler			
Rodentisitler			
Nematositler			
Akarisitler			
Kışlık ve Yazlık Yağlar			
Diğer			
TOPLAM			

Çizelge 23 2024 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları (2025)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

Akarsu kirliliği, özellikle Delice ve Çekerek ırmakları kıyılarında bulunan yerleşim yerlerinin katı atıkları ve lağım akıntılarını nehre bırakmaları sonucu oluşmaktadır. Bunun yanı sıra çay ve derelerin taşıdığı atıklar yoluyla Kızılırmak ve Yeşilirmak nehirleri kirlenmektedir. Su kirliliğinin önlenmesi için yerleşim yerlerinin atık su arıtma tesisleri peyderpey inşa edilmektedir.

İlimizde toprak kirliliğine neden olan en önemli kaynaklar evsel ve endüstriyel atıkların arıtılmadan alıcı ortama verilmesi ve / veya tarımsal sulamada kullanılması, pestisitler, aşırı gübre kullanımı ve mevzuata uygun olmadan bertaraf edilen katı atıklardır.

Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinin faaliyete geçmesiyle atıkların çevreye olan etkileri asgariye düşmüştür. Yozgat Belediyeler Birliğinin 30'a yakın üyesi bulunmakta ve üyeleri de artmaktadır. Planlanan aktarma istasyonlarının faaliyete geçmesi ile katı atık konusunda önemli bir tehdit bertaraf edilmiş olacaktır.

Kaynaklar

- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
- Yozgat Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
- DSİ
- Yozgat Belediye Başkanlığı
- Yozgat Tarım ve Orman İl Müdürlüğü

<https://sim.csb.gov.tr/>

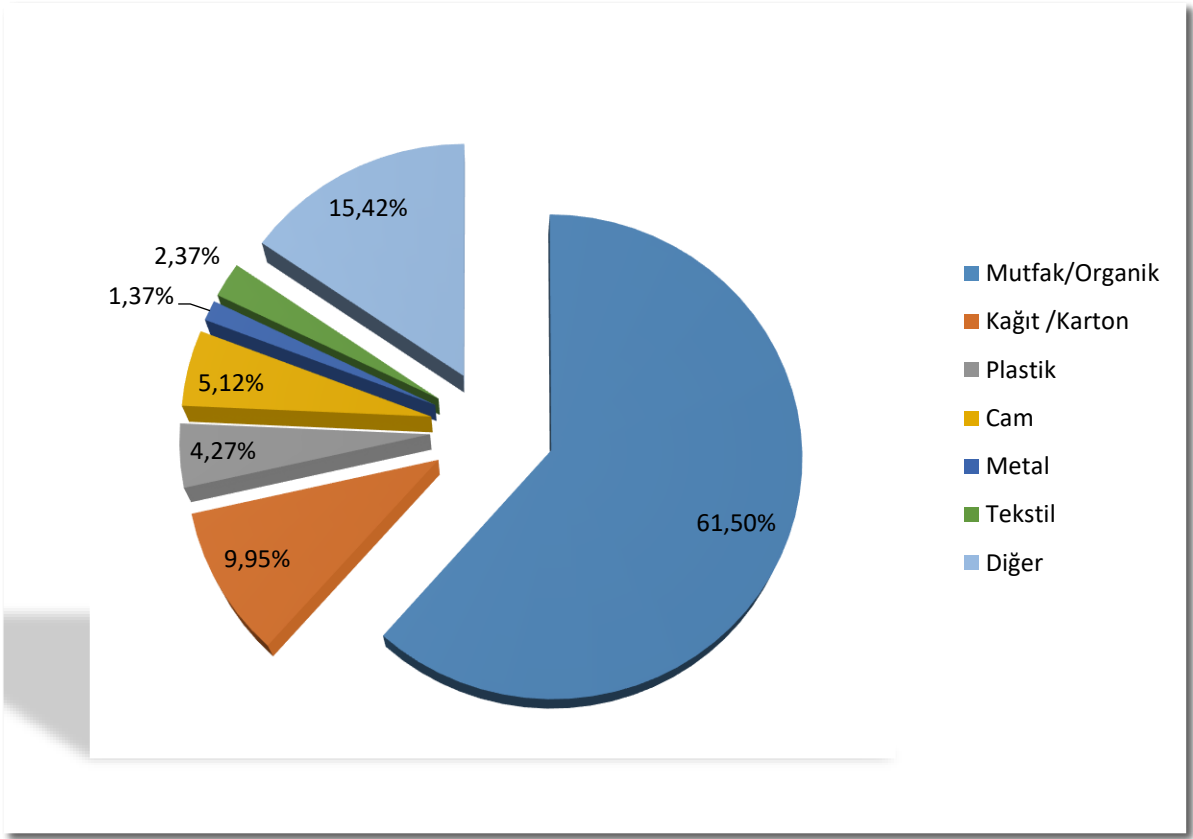
C. ATIK

İl Merkezinde katı atıkları toplama ve taşıma hizmeti Yozgat Belediyesi tarafından yapılmaktadır. İlimizde 100 ton/gün katı atık oluşmakla beraber bu Katı atıklar ilimizde 2007 yılında hizmete giren Yozgat Belediyeler Birliğine ait Salmanfakılı köyünde bulunan düzenli depolama alanında bertaraf edilmektedir. Yozgat İlindeki katı atıkların bir miktarı 200 lt'lik bidonlarda, bir miktarı da 1.500 lt'lik standart biriktirme kaplarında toplanmaktadır. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinin faaliyete geçmesiyle atıkların çevreye olan etkileri asgariye düşmüştür. Atıklar düzenli bertaraf edilmedikleri takdirde gerek havayı gerek yer altı sularını gerekse de toprağı önemli ölçüde kirletmektedirler. Lotlarda oluşan sızıntı suları ise dengeleme havuzunda toplandıktan sonra tesiste bulunan Sızıntı suyu arıtma tesisinde arıtılarak yönetmelikte belirtilen deşarj standartlarına uygun olarak deşarj edilmektedir. Depo alanında bulunan gözlem kuyularından ise belirli aralıklar numuneler alınıp yeraltı sularına karışım olup olmadığı kontrol edilmektedir. Planlanan aktarma istasyonlarının faaliyete geçmesi ile katı atık konusunda önemli bir tehdit bertaraf edilmiş olacaktır. İlimizde katı atıkların geri kazanımı ise yapılmamaktadır. Belediyemiz tarafından yapılan atık karakterizasyon çalışması sonucu grafikte gösterilmektedir.

C.1. Belediye Atıkları

İl sınırları içerisinde oluşan belediye atığı miktarı ve toplanan atık miktarına değinilmelidir. (Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri) İldeki belediye atıklarının işlendiğı atık işleme tesislerinin (Mekanik Ayırma, Biyokurutma, Kompost, Biyometanizasyon, Atıktan Türetilmiş Yakıt (ATY) Hazırlama, Atık Yakma Tesisleri vb. ile Düzenli Depolama Tesisleri) yerleri, kapasiteleri ve yeraltı ve yerüstü suların kirlenmemesi için alınmış önlemler belirtilmelidir. Ayrıca ilde mevcut olan veya planlama aşamasında olan aktarma istasyonu veya atık rampası yerleri ve bu yerlerden faydalanan belediyeler belirtilmelidir. Eğer ilde düzensiz döküm sahası da mevcut ise bu konuya da değinilmelidir.

Eğer ilde Belediye atık karakterizasyonu ile ilgili bilgi mevcut ise aşağıdaki grafik oluşturulmalıdır.

Grafik 8 -2022 yılı itibariyle Belediye atık karakterizasyonu
(Yozgat Bel, 2025)

İl Müdürlüğü tarafından Belediye veya Türkiye İstatistik Kurumu'ndan (TÜİK) elde edilecek verilerden aşağıdaki çizelge doldurulmalıdır.

Çizelge 24. 2022 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri (2025)

Büyükşehir/İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Büyükşehir Belediyesi / İlçe Belediyeleri/ Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Birlik Üyesi Olmayan İlçe Belediyeleri	Nüfus	Toplanan Atık Miktarı (ton/gün)		Sıfır atık yönetim sistemi çerçevesinde kaynağında ayrı toplanan Atık Miktarı (ton/gün)	Tesis İşletmecisi (*) (Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ))*	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi Türü				
				Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Düzenli Depolama Öncesi Yapılan Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon, ATY vb.)	Atık Yakma	Depo Gazından Enerji Üretimi	Diğer
Yozgat		418.500	418.500		150	150	1,14	1,14	5	B	1	
İl Geneli												

*Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ) seçeneklerinden uygun olanın sembolünü yazınız.

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

İlimizde belediye tarafından “Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında alınan belgeli bir döküm sahası bulunmamaktadır.

Çizelge 25– 2022 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi
(Kaynak, yıl)

Belediye Adı	Üretilen İnşaat /Yıkıntı Atığı Miktarı (m³/yıl)	Ortaya Çıkan Hafriyat Toprağı Miktarı (m³/yıl)	İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Yönetimi				Hafriyat Toprağı Yönetimi	
			Geri Kazanım Tesisi Adı	Geri Kazanım Tesisi Adresi	Düzenli Depolama Tesisi Adı	Düzenli Depolama Tesisi Adresi	Döküm Sahası Adı	Döküm Sahası Adresi
İl Geneli (Toplam)								

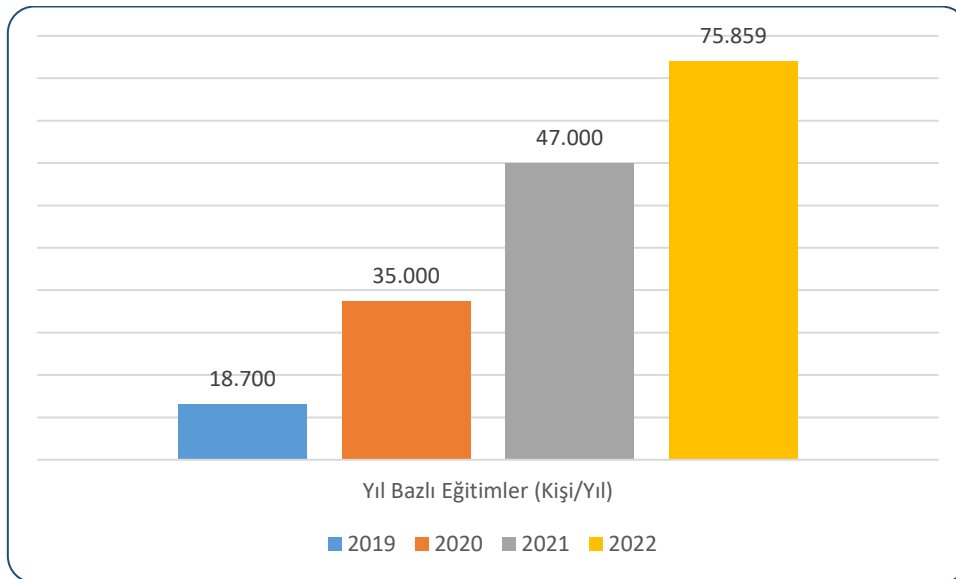
C.3. Sıfır Atık Yönetimi

Sıfır Atık Projesinin hızlı bir şekilde uygulamaya geçilmesi ve verilerin kontrol altına alınması amacıyla kurulan sıfır atık bilgi sistemine il genelinde 1240 bina/yerleşke adet bina/yerleşke geçmiştir bulunmaktadır.

C.3.1. Eğitimler

İlde Sıfır Atık Yönetimi kapsamında verilen eğitimler 75.859 kişidir.

2024 yılında Sıfır Atık kapsamında il genelinde 10.414 kişiye eğitim verilmiştir.

Grafik 9 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı
(2025)

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

Çizelge 26. 2022 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/ Mobil Atık Getirme Merkezleri (2025)

Atık Getirme Merkezi (AGM) /Mobil AGM	Belediye/AVM	Atık Getirme Merkezi Sayısı	AGM Alan Bilgisi(m ²)	Toplanan Atık Grupları
Atık Getirme Merkezi	Yozgat Belediyesi	1		7
Mobil Atık Getirme Merkezi	Akdağmadeni Belediyesi BoğazlıyanBelediyesi Yozgat Belediyesi	3	-	7
Mobil Atık Getirme Merkezi	 AVM	0		0

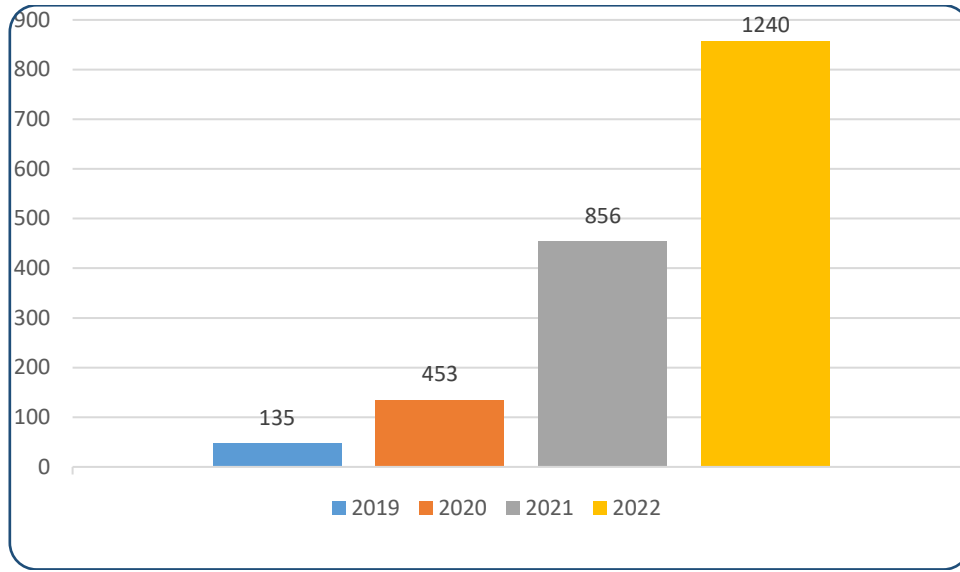
C.3.3. Temel seviye Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı

İlde temel seviye sıfır atık belgesini alan bina/yerleşkelere ilişkin aşağıda yer alan çizelge doldurulmalıdır. Yıllar bazında karşılaştırma için de yine aşağıda yer alan grafik oluşturulmalıdır. Yıl bazlı ilerleme grafiği yapılmalıdır.

Çizelge 27 2022 yılı itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina/yerleşkelerin sayısı (2025)

Kurum Türü	Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı
300 Ve Üzeri Konuta Sahip Siteler	0
Akaryakıt istasyonları ve Dinlenme Tesisi	1
Alışveriş Merkezi	0
Belediye	0
ÇED Yönetmeliği Ek-1 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	0
ÇED Yönetmeliği Ek-2 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	3
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü	0
Diğer	16
Eğitim Kurumu ve Yurtlar	20
Havalimanı	0
İl Özel İdaresi	0
İş merkezi ve Ticari Plaza	0
Kafeterya ve Restoranlar	0
Kamu Kurum ve Kuruluşu	7
Kargo şirketleri	0
Konaklama İşletmeleri	8
Laboratuvarlar, hukuk büroları, dernek, kooperatif, çevre danışmanlık firmaları	0

ve meslek kuruluşları, tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar	
Liman	0
Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği kapsamında ambalajlı ürün satışı yapan yerler	0
Organize Sanayi Bölgesi	1
Sağlık Kuruluşu	7
Serbest Bölge, Sanayi Siteleri	0
Tren ve Otobüs Terminali	0
Zincir Marketler	12
Toplam Sayı	75

Grafik 10 – Yıllar itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan bina/yerleşke sayısı (2025)

C.4. Ambalaj Atıkları

“Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında ambalajın üretimi, ürünlerin ambalajlı olarak satışa sunulması, ambalaj atığının oluşumu, ambalaj atığının toplanması ve geri dönüştürmesi aşamalarında yer alan bütün paydaşların yaptığı işlere sayısal değerler de belirtilerek değinilmelidir.

Çizelge 28 –2022 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları (Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*2025)

Ambalaj Cinsi	Beyan Edilen Ambalaj Atığı Miktarı
Plastik	102.768
Metal	18.175
Kompozit	
Kağıt Karton	549.778

Cam	88
Ahşap	
Karışık	366.173
Toplam	1.036.982

* Atık Beyan Sisteminden alınan verilerin, yayınlanan en son Atık İstatistik Bülteni 'nin ait olduğu yıl seçilerek raporlanması gerekmektedir.

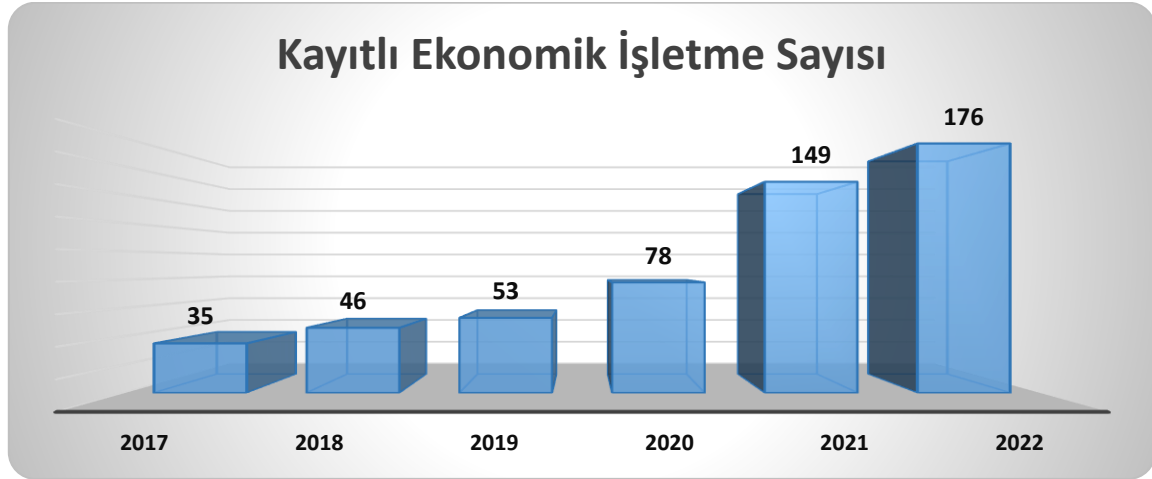
İlde kayıt altına alınan ekonomik işletme sayısından söz edilerek sayısal veriler ile aşağıdaki çizelge ile grafik hazırlanmalıdır.

İl Müdürlükleri Ambalaj Bilgi Sisteminden temin edebilir.

Çizelge 29 - Kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(2025)

Piyasaya Süren İşletme Sayısı	47
Ambalaj Üreticisi Sayısı	7
Tedarikçi Sayısı	4

(*Ambalaj Bilgi Sisteminden temin edilebilir.)

Grafik 11 – Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(2025)

Çizelge 30 2022 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı
(e-İzin Uygulaması, 2025)

Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesis (TAT) Sayısı Toplam	1. Tip TAT Sayısı	2. Tip TAT Sayısı	3. Tip TAT Sayısı
9			9

Çizelge 31 2022 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(e-İzin Uygulaması, 2025)

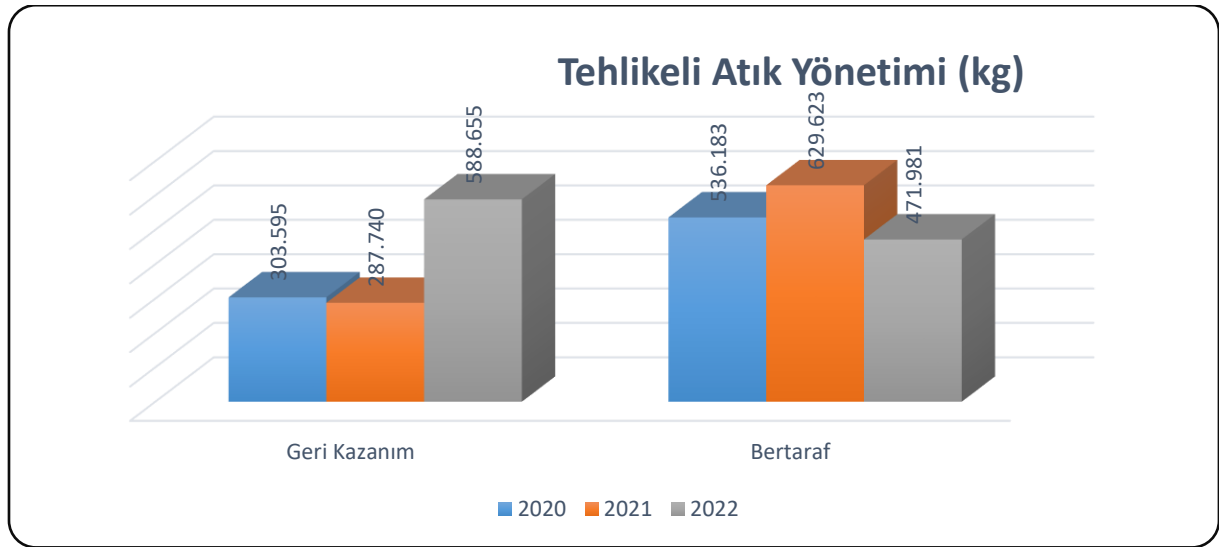
Ambalaj Atığı Geri Kazanım Tesis (GKT) Sayısı Toplam*	Plastik Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kağıt- Karton Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Cam Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Metal Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Ahşap Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kompozit Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Tekstil Ambalaj Atığı GKT Sayısı
6	6						

*Bir geri kazanım tesisi birden fazla ambalaj atığı işleyebileceğinden toplam Geri Kazanım Tesis Sayısı farklı olabilir.

Grafik 12 – Yıl bazında bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı (2025)

C.5. Tehlikeli Atıklar

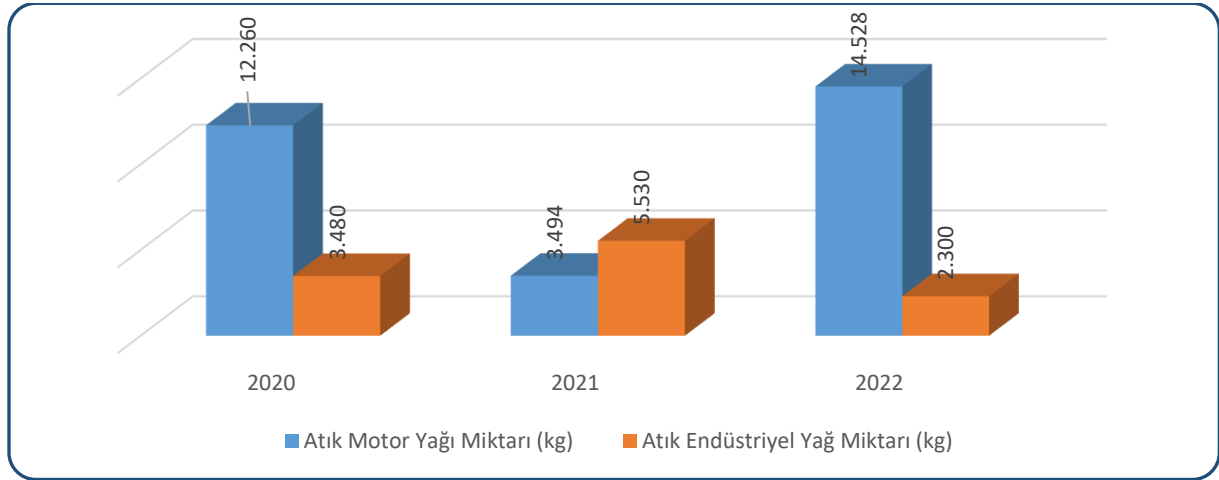
Grafik 13 – 2022 yılı Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*2025,)

Çizelge 32 -2022 yılında atık işleme yöntemine göre tehlikeli atık miktarları*
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*2025)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	MİKTARI (kg)
Geri Kazanım (R)	588.655
Bertaraf (D)	471.981

C.6. Atık Yağlar

“Atık Yağların Yönetimi Yönetmeliği” çerçevesinde ilde gerçekleştirilen işlere ve atık yağ toplama miktarlarına değinilmeli ve bu kapsamda aşağıdaki grafik ve çizelge oluşturulmalıdır. Motor yağı değişim noktası (MoYDEN) sayıları verisi de girilmelidir.

Grafik 14 – Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ miktarları &

(Atık Yönetim Uygulaması)

(& Atık Yağların Yönetimi Yönetmeliği’nde yer alan B grubu yağlar; atık motor yağlarını, A grubu yağlar; endüstriyel yağları tanımlamaktadır.)

Çizelge 33 –2022 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları

(Atık yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*)

Geri kazanım* (kg)	Nihai bertaraf (kg)	İhracat (kg)	Stok (kg)
16.828	0	0	3.580

C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

Atık üreticileri tarafından Atık Beyan Sistemine gerçekleştirilen beyanlardan elde edilen atık pil ve akümülatörlerin toplam miktarını gösterir.

Çizelge 34 – Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*

(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi,2025)

2018	2019	2020	2021	2022
				26.270

*Atık kodları:

160601 Kurşunlu piller ve akümülatörler

160602 Nikel kadmiyum piller

160603 Cıva içeren piller

160604 Alkali piller (16 06 03 hariç)

160605 Diğer piller ve akümülatörler

160606 Piller ve akümülatörlerden ayrı toplanmış elektrolitler

200133 16 06 01, 16 06 02 veya 16 06 03’un altında geçen pil ve akümülatörler ve bu pilleri içeren sınıflandırılmamış karışık pil ve akümülatörler

200134 20 01 33 dışındaki pil ve akümülatörler

C.8. Bitkisel Atık Yağlar

02/04/2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Atık Yönetimi Yönetmeliğinin ek-4 Atık Listesinde yer alan; “20 01 25 - Yenilebilir sıvı ve katı yağlar” kodu kapsamında değerlendirilen bitkisel atık yağlar ve “20 01 26* - 20 01 25 dışındaki sıvı ve katı yağlar (A)” kodu kapsamında değerlendirilen kullanılmış kızartmalık yağların atık üreticileri tarafından Atık Beyan Sistemine gerçekleştirilen beyanlardan elde edilen miktarı ifade etmektedir.

Çizelge 35 –2022 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler

(E-İzin, Yıl, Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesis Sayısı ¹	Bitkisel Atık Yağ Miktarı (kg)		Lisans Alan Geri Kazanım Tesis Sayısı
	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	
0	30.426	0	0

Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri Dahil

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler

Çizelge 36 2022 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler

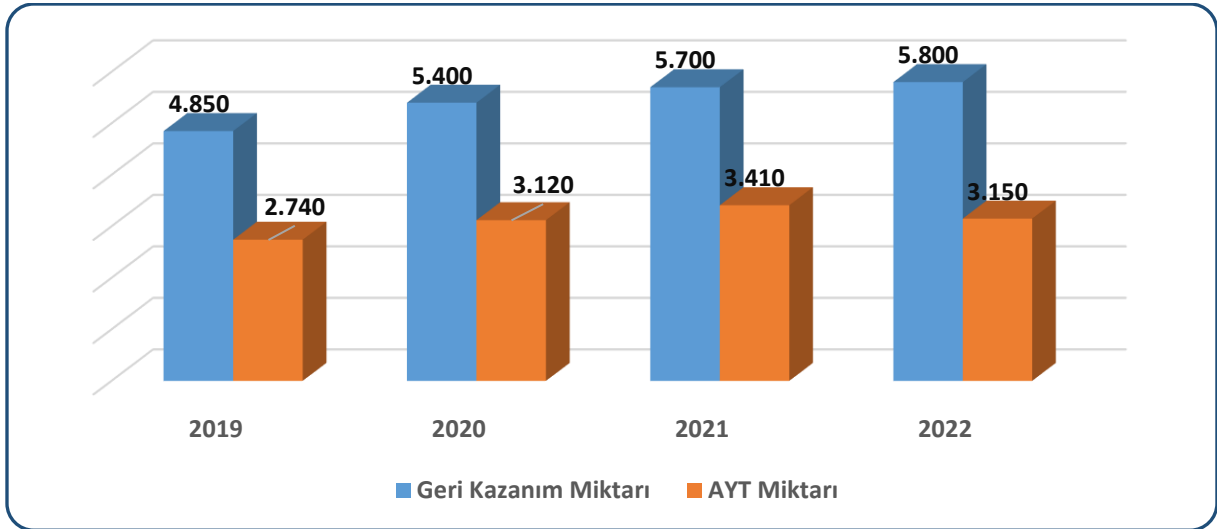
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi 2025)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)					
ÖTL Geçici Depolama Alanı Sayısı	Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesis Sayısı	Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
		0	4.800	2	

Çizelge 37 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)

(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*,2025)

	2019	2020	2021	2022
Geri Kazanım Miktarı				
AYT Miktarı				4.800

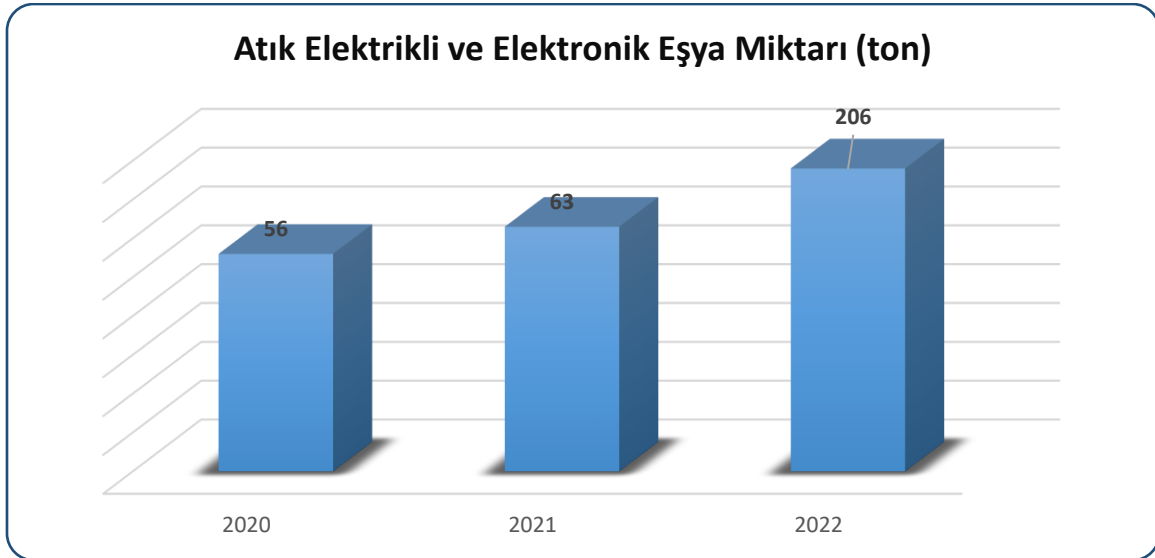

Grafik 15 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*2025)

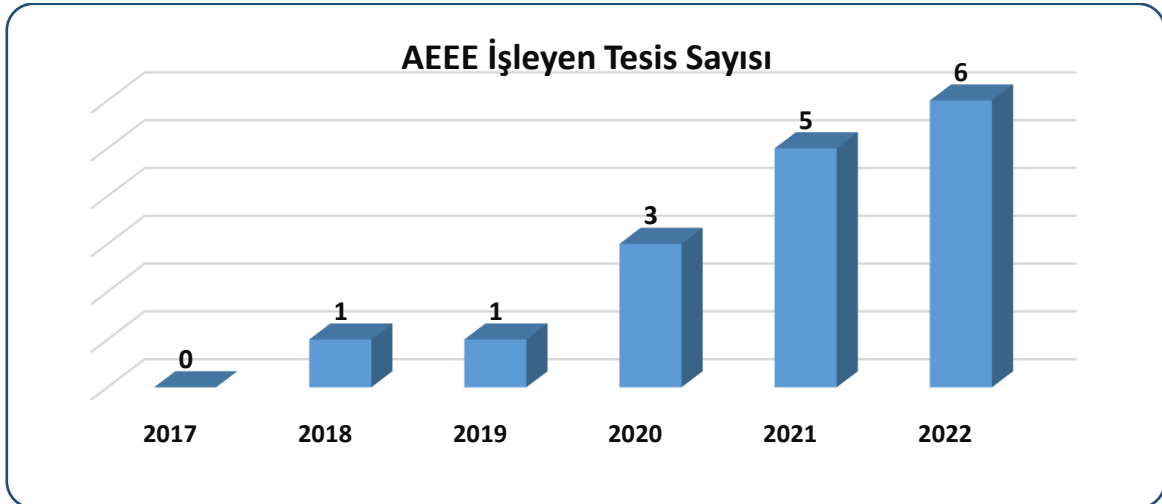
C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar

Ulusal strateji ve politikalarımızda göz önünde bulundurularak ülkemiz mevzuatının Avrupa Birliği mevzuatları olan 2012/19/EU,WEEE Direktifine uyumu çerçevesinde “Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Yönetimi Hakkında Yönetmelik”, 2011/65/EU,RoHS II Direktifine uyumu çerçevesinde “Elektrikli ve Elektronik Eşyalarda Bazı Zararlı Maddelerin Kullanımının Kısıtlanmasına İlişkin Yönetmelik” olmak üzere iki ayrı yönetmelik düzenlenmiştir. Bahse konu yönetmelikler 26/12/2022 tarihli ve 32055 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olup 1/2/2023 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Yönetimi Hakkında Yönetmelikte yapılan düzenleme ile, 1/1/2024 tarihine kadar bu yönetmeliğin Ek-1/A’sında yer alan kategorilere dahil olan (büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor ekipmanları, tıbbi cihazlar, izleme ve kontrol aletleri ve otomatlar) elektrikli ve elektronik eşyaları, 1/1/2024 tarihinden sonra Ek-2/A’sında yer alan kategorilerde sınıflandırılan (sıcaklık değişim ekipmanları, ekranlar, monitörler ve 100 cm²’den büyük yüzeyi olan ekrana sahip ekipmanlar, lambalar, büyük ekipmanlar (en az bir dış boyutu 50 cm’den büyük ekipmanlar), küçük ekipmanlar (50 cm’den büyük dış boyutu olmayan ekipmanlar), bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları (50 cm’den küçük dış boyutu olan ekipmanlar)) tüm elektrikli ve elektronik eşyaları, kapsar.

Grafik 16 - Yıllar itibariyle beyan edilen atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton)
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi, 2025)

Grafik 17 - Yıllar itibariyle AEEE işleyen tesis sayısı
(2025)

Çizelge 38-2022 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar
(2025)

AEEE'nin Biriktirildiği Atık Getirme Merkezleri ve Mobil Atık Getirme Merkezleri Sayısı	AEEE'lerin Biriktirildiği Transfer Noktası Sayısı	AEEE İşleme Tesisi Sayısı	Atık Getirme Merkezlerinde, Mobil Atık Getirme Merkezlerinde ve Transfer Noktalarında Biriktirilen AEEE Miktarı (ton)	İşlenen AEEE Miktarı (ton)
0	0	0	206.830	0

C.11. Ömrünü Tamamlamış Araçlar

“Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik” kapsamında ilde gerçekleştirilen çalışmalardan söz edilerek aşağıdaki çizelgeler oluşturulmalıdır.

Çizelge 39 2024 İlde yer alan ÖTA Tesis sayısı (Adet)

(Kaynak, yıl)

ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı
0	0	0

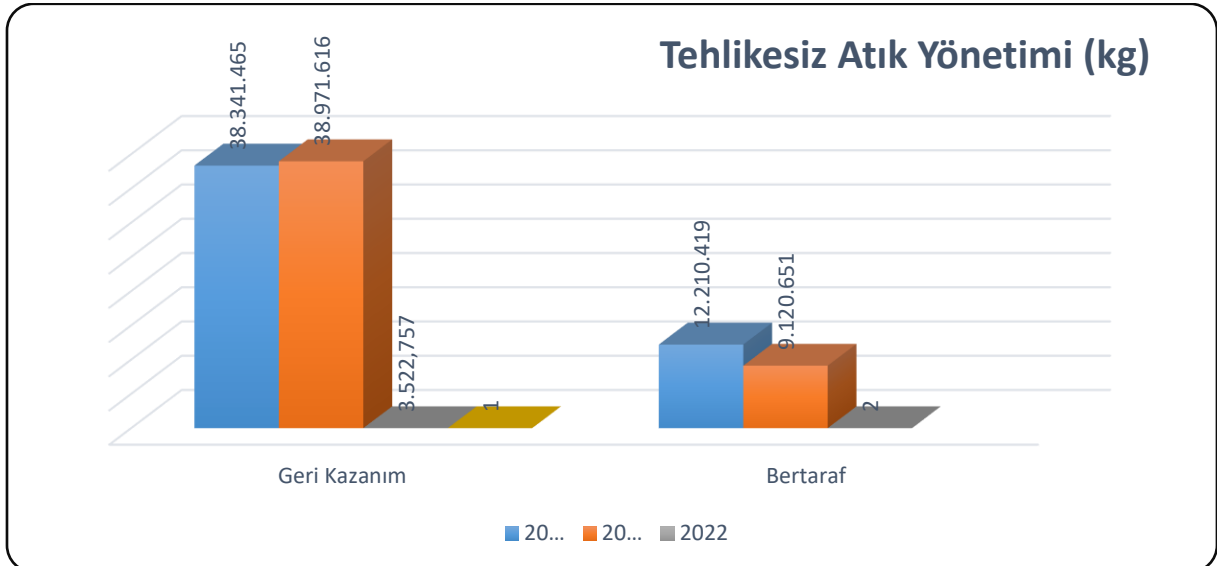
Çizelge 40– Yıllar itibariyle teslim alınan ÖTA miktarı (adet)

(Ömrünü Tamamlamış Araçlar Bertaraf Takip Sistemi, Yıl)

20....	20....	20....	20....	2022	2023	2024
				0	0	0

C.12. Tehlikesiz Atıklar

İlde tehlikesiz atıklar konusunda gerçekleştirilen çalışmalardan, bu konuda eğer var ise çevre izin ve lisansı bulunan (toplama ayırma ve geri kazanım) tesislerden ve bunların kapasitelerinden söz edilerek aşağıdaki grafik ve çizelge oluşturulmalıdır.

Grafik 18 – 2022 Yılı Atık Yönetim Uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikesiz atık yönetimi

(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*2025)

Çizelge 41 –2022 Yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili veriler

(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*2025)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	MİKTARI (Kg)
Geri Kazanım (R)	3.522,757
Bertaraf (D)	2

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

İlimizde Demir ve Çelik Endüstrisi bulunmamaktadır

Çizelge 42 2022 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri, cüruf ve bertaraf yöntemi
(Kaynak, yıl)

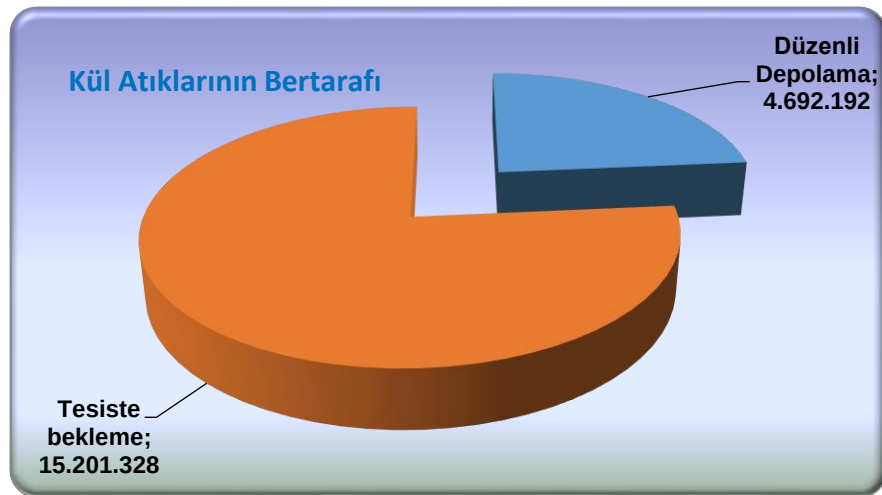
Toplam Tesis sayısı	Kullanılan Hammadde Miktarı (ton/yıl)	Cüruf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi
0	0	0	0

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlimizde kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır.

Çizelge 43-2022 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı
(Kaynak, yıl)

Toplam Tesis sayısı	Kullanılan Kömür Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Uçucu Kül Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Cüruf (ton/yıl)
0	0	0	0

Grafik 19 2022 yılı kül atıklarının yönetimi
(2025)

C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları

İl sınırları içerisinde sanayi kuruluşları ve belediyelerin OSB/sanayi/evsel/kentsel atıksu arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurlarından ve bunların bertaraf yöntemlerinden söz edilmelidir.

Belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi ve endüstriden kaynaklanan arıtma çamurlarının yönetimi ile ilgili bilgiler Bölüm B.7.2’de daha ayrıntılı olarak işlenmelidir.

C.13. Tıbbi Atıklar

İlde “Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında yapılan çalışmalardan söz edilerek aşağıdaki çizelgeler oluşturulmalıdır.

Çizelge 44 – 2022 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı (2025)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atık Taşıma araç sayısı		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon + Düzenli Depolama	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
YOKAB BELEDİYELER BİRLİĞİ	X			2	474.373		X			YOZGAT

Çizelge 45 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı (Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi, 2025)

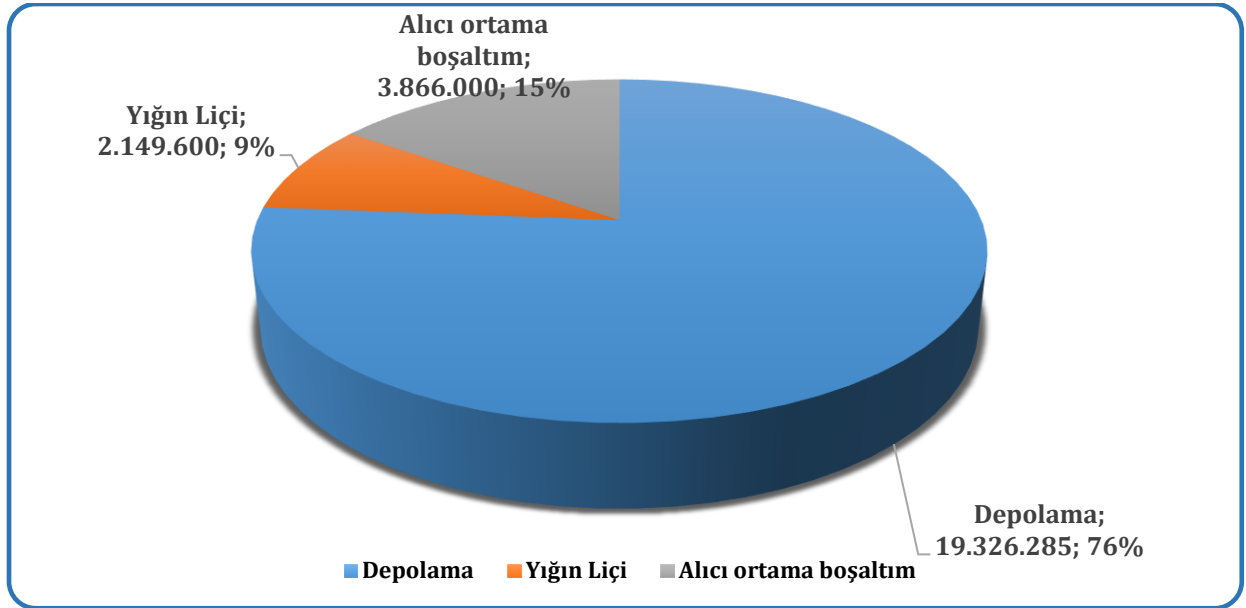
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tıbbi Atık Miktarı (ton)							462.363

C.14. Maden Atıkları

İlde ortaya çıkan maden atıklarına değinilerek aşağıdaki çizelge ve grafik oluşturulmalıdır.

Çizelge 46 – 2022 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı (Kaynak, yıl)

İşlenen Cevherin Adı	Cevher İşleme Prosesi	Toplam Tesis Sayısı	Zenginleştirme Atığı Miktarı (ton/yıl)	Kategori A Tesis Sayısı	Kategori B Tesis Sayısı

Grafik 20 – 2022 yılında madencilikte proses atıklarının bertarafı (2025)

Yıl		Maden Atık Depolama Tesisleri (Atık Barajı, Yığın Liçi, Asit Üreten Pasa Depolama Alanı) Sayısı	İnert Maden Atık Depolama Tesisleri Sayısı	Kapatılmış ve Rehabilit Edilmiş Maden Atık Depolama Tesisleri Sayısı (Atık Barajı, Yığın Liçi (Özütlemesi), Pasa Depolama Alanı)	Terkedilmiş Maden Atık Depolama Sahaları Sayısı (Atık Barajı, Pasa Depolama Alanı)

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

Sade bir anlatımla İldeki atık/atık yönetimi ile ilgili genel bir değerlendirme yapılmalı ve aşağıda verilen çizelge doldurulmalıdır.

Çizelge 47 – 2022yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı* (2025)

Düzenli Depolama Tesisi Sayısı (1. Sınıf)	1
Düzenli Depolama Tesisi Sayısı (2. Sınıf)	
Düzenli Depolama Tesisi Sayısı (3. Sınıf)	
Atık Yakma ve Beraber Yakma	2
Biyobozunur Atık İşleme-Mekanik Ayırma	
Biyobozunur Atık İşleme-Biyokurutma	
Biyobozunur Atık İşleme-Biyometanizasyon	
Biyobozunur Atık İşleme-Kompost	
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	
Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Tesisleri	
Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	
Ömrünü Tamamlamış Araç Geçici Depolama Alanı Sayısı	

Ömrünü Tamamlamış Araç İşleme Tesisi Sayısı	
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	1
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Yeniden Kullanıma Hazırlama Tesisi	
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Transfer Noktaları	
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	
Atık Yağ Rafinasyon Tesisi Sayısı	1
Atık Yağ Transfer Noktaları	
PCB Arındırma Tesisleri	
Toplama Ayırma Tesisi	
1. Tip Toplama Ayırma Tesisi	
2. Tip Toplama Ayırma Tesisi	
3. Tip Toplama Ayırma Tesisi	

**Tabloda yer almayan ancak ilde bulunan atık işleme tesisleri tabloya eklenebilir.*

Kaynaklar

Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi
Ambalaj Bilgi Sistemi

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında tehlikeli maddeleri bulunduran ya da bulundurması muhtemel kuruluşlar Yönetmeliğin bildirim maddesi uyarınca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Entegre Çevre Bilgi Sistemi altında çalışan BEKRA Bildirim Sistemine bildirimlerini yapmakla ve üst seviyeli kuruluşun işletmecisi Yönetmeliğin 13 üncü maddesi uyarınca Bakanlığımız tarafından yayımlanan Büyük Endüstriyel Kazalarda Uygulanacak Dâhili Acil Durum Planları Hakkında Tebliğde belirtilen hususları dikkate alarak bir dâhili acil durum planı hazırlamak, kuruluştaki bulundurmak ve BEKRA Bildirim Sistemine yüklemekle yükümlüdür.

Çizelge 48 2024 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı
(BEKRA Sistemi, 2025)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	1
Üst Seviye	1
TOPLAM	2

Çizelge 49 2024 yılında BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayısı

KURULUŞ	DENETİM SAYISI
Alt Seviye	1
Üst Seviye	1
Kapsam Dışı	
TOPLAM	2

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında tehlikeli maddeleri bulunduran ya da bulundurması muhtemel kuruluşlar Yönetmeliğin bildirim maddesi uyarınca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Entegre Çevre Bilgi Sistemi altında çalışan BEKRA Bildirim Sistemine bildirimlerini yapmakla ve üst seviyeli kuruluşun işletmecisi Yönetmeliğin 13 üncü maddesi uyarınca Bakanlığımız tarafından yayımlanan Büyük Endüstriyel Kazalarda Uygulanacak Dâhili Acil Durum Planları Hakkında Tebliğde belirtilen hususları dikkate alarak bir dâhili acil durum planı hazırlamak, kuruluştaki bulundurmak ve BEKRA Bildirim Sistemine yüklemekle yükümlüdür.

Kaynaklar

- BEKRA Bildirim Sistemi ve E-Denetim Uygulaması

D. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ ÇALIŞMALAR

1. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ (PGD)

97/9196 Sayılı Türk Ürünlerinin İhracatının Artırılmasına Yönelik Teknik Mevzuatı Hazırlayacak Kurumların Belirlenmesine İlişkin Karar ile Ticaret Bakanlığı koordinatörlüğünde yayınlanan Ulusal PGD Strateji Belgesi uyarınca, Bakanlığımızın sorumlu olduğu ürün grupları hazır beton, yapı malzemeleri ve katı yakıtlardır. Bu ürün gruplarından katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimleri 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yayımlanan ikincil mevzuat kapsamında gerçekleştirilmektedir. Yürütülen piyasa gözetimi ve denetimi çalışmalarına dair tüm veriler üçer aylık dönemlerle değerlendirilmekte ve Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda yıllık olarak yayınlanan Ulusal PGD Raporuna kaynak teşkil etmektedir.

İl Müdürlüğümüz ve yetki devri yapılan kurum/kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetlerine ilişkin veriler aşağıdaki çizelgede verilmektedir.

Çizelge 50-2024 yılında Katı Yakıtlara Ait Piyasa Gözetimi ve Denetimi

	PGD Sayısı (Adet)	PGD Miktarı (Ton)	İdari Yaptırım Miktarı (TL)
İl Müdürlüğü	0	0	0
Yetki Devri Yapılan Kurum			

D.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kaynaklar

- 2024 Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

E. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

E.1. Flora

Bilgilere ulaşamamıştır.

Resim 1- Beyaz Nilüfer (*Nymphaea alba*)
(Kaynak)

E.2. Fauna

Bilgilere ulaşamamıştır.

Resim 2- Kervançulluğu (*Numenius arquata*)
(Kaynak)

E.3. Ormanlar, Milli Parklar ve Tabiat Parkları

E.3.1. Ormanlar

Yozgat ormanlarının ekosistemini oluşturan iklim kışları sert, yazları kurak, toprak yapısı olarak güneyi kireçli ve tuzlu kuzey kesimlerinde kahverengi orman toprağı 800-1400 m rakımları arasında dağlık bir yeryüzü şekline sahiptir. Yozgat ilinin ormanlık olarak alanı 158.251 ha'dır.(İlin % 15'i). Ormanlık alanın 78.669 ha'ı verimli, 79582 ha'ı bozuk vasıflıdır. Diğer bir ifadeyle ormanlık alanların %50 si verimli %50 si bozuk vasıflıdır. Yozgat ormanlarının %36 sı ibrelî, %64 ü yapraklı türlerden oluşur.

E.3.2. Milli Parklar

Yozgat Çamlığı Milli Parkı

1- Alanın resmi adı : Yozgat Çamlığı Milli Parkı

2- Coğrafi konumu : İl Merkezinin 2 km kuzeyinde bulunmaktadır.

3- Alanı : 786 Hektar

4- Alanın açıklama tanıımı : Başlangıçta 264 hektar olan alan, belediyece Bakanlığa devredilen alanlarla 522 Hektar, daha sonra yapılan ilave ağaçlandırma sahaları ile beraber Milli Parkın sahası 786 Hektar'a çıkartılmıştır. Çamlık Milli Parkı, Türkiye'nin ilk Milli Parkı olma gururunu taşımaktadır.

5- Yasal Konumu : İlimizde Milli Park olarak Çamlık Milli Parkının bulunduğu bölge ve ülkemizin birçok bölgesinin eskiden ormanlarla kaplı olduğu bilinmektedir. Ne yazık ki bu ormanlar günümüze kadar korunup geliştirilememiştir. Sadece Çamlık Milli Parkının bulunduğu yerde 264 Hektar kadar bir sahada ki ormanlık alan bu güne kadar gelebilmiştir. Çamlık Milli Parkı 1958 yılında Yüksek İcra Vekilleri Heyetinin 05.02.1958 tarih ve 4/9909 sayılı kararı ile Milli Park olarak ilan edilmiş ve tapuya şerh konularak, belediyeye ait olan bu alanın 49 yıllığına izin irtifak hakkı Orman Bakanlığına devredilmiştir.

6- Yerleşimler ve Nüfusları : En yakın yerleşim yeri olan Yozgat İlının 2013 merkez nüfusu 97.443 kişidir. Kadın nüfusu 48.018 ve erkek nüfusu 49425 kişidir.

7- Fiziksel Özellikleri : Yer altı su kaynakları mevcuttur. Topografyası yamaç, tepe ve dağlardan oluşmaktadır.

8- Ulaşım ve alt yapı : Toplu olmamakla birlikte, kişilere özel veya seyahat acenteleri ve tüzel kişilikler tarafından gerçekleştirilmektedir.

9- Flora ve faunası : Yozgat Çamlığı Milli Parkı 1982 yılında yapılan araştırmaya göre,Kafkas Çamı (Pinus nigra Arn.Subsp. Pallasiana) denilen 400-500 yaşlarında Karaçam türünü barındırmakta ve bu çam türü Türkiye'de sadece Çamlıkta bulunmakta ve halen tohum verebilmektedir. Ayrıca Çamlıkta 43 familya ve 144 cins içinde toplam 212 bitki türü yaşamakta olup, bunların içinde 30'a yakın endemik tür bulunmaktadır.

Milli Parkta yine Orta Anadolu'nun mevcut bilinen hayvan türlerinin yanında Beyaz Kartal olarak bilinen, Amerika'ya has Altın Kartallar 1992 yılında kadar görülmekte idi. Bu bilgilere göre, Çamlık içindeki 30'a yakın endemik bitki türü, Amerika'nın Beyaz Kartalı ve sadece Çamlıkta bulunan Karaçam türlerinin korunması ve tanıtılması amacıyla sosyal, kültürel ve turizm faaliyetlerine uygun olması özellikle yakın çevrenin açık hava rekreasyonu ve dinlenme ihtiyacını karşılayabilmesi amacıyla Milli Park ilan edilmiştir. Yozgat çamlığı Milli Parkı faunası D.2'de verilmiştir.

10- Mevcut sorunlar : Mastır Planı henüz yapılamamış olup 2016 yılından bu tarihe Mastır plan çalışmaları devam etmektedir.

İlimiz Merkez İlçesinde bulunan Kent Park ve Fuar alanına yakınlığı sebebi ile yoğun ziyaretçi potansiyeli olan Davulbaztepe mevki 2009 yılında Türkiye'nin 38. Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir. Yozgat Çamlığı Milli Parkı'na 2 km mesafede olan Tabiat Parkı 72 Ha alan kaplamaktadır. Sahanın büyük kısmı ağaçlandırılmış ve koruma altına alınmıştır. Sahanın korunaklı olması nedeni ile bölgede bulunan hayvan popülasyonunda artış gözlenmektedir. Yozgat şehir merkezine hakim yapısı ve görüş açısı ile önemli bir rekreasyon alanı olan sahada; sarıçam, alıç, kuşburnu ve ahlat florayı oluşturmaktadır. Sahada fauna türleri olarak keklik ve tavşan bulunmaktadır.

E.4. Çayır ve Mera

Çayır mera'lar hayvancılıkta doğal yem kaynakları olup, yetiştiricilerin kaba yem ihtiyacının önemli bir kısmını karşılamaktadır. Aşırı otlatma nedeni ile mera alanlarında büyük bir erozyon tehlikesi vardır. Aşırı toprak kaybı nedeni ile mera alanlarında bitki örtüsü kalmamış ana kaya yüzeye çıkmıştır. Mera'ların bitki örtüsü yönünden yöreden yöreye toprak ve topoğrafik özelliklere, iklim koşullarına, mera'nın kullanım durumuna bağlı olarak mera'ların bitki örtüsü cins, nitelik ve nicelik yönünden değişmektedir. Genel olarak yabani arpa, koyun yumağı, kır kekiği, çok yıllık bitkiler, üç gül, brom, otlak ayrığı v.s. hakimiyeti vardır.

Bölgedeki çayır ve mera'lar otlatma amaçlı kullanılmaktadır. Buda küçükbaş ve büyükbaş hayvancılığın yapılmasına sebep olmaktadır. 1998 yılında 4342 sayılı mera kanunun çıkması Tarım İl Müdürlüğü koordinatörlüğünde mera alanlarının tespiti ve yararına ilişkin çalışmalar başlatılmış olup bu çalışmalar devam etmektedir. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Yozgat ili arazileri için yapılan envanter raporuna göre İl genelinde 258,845 ha mera vardır.

E.5. Sulak Alanlar

İlimiz düşük yağış miktarı, toprak özellikleri ve başka nedenlerden dolayı fazla miktarda su potansiyeli bulundurmamaktadır. İlimizde bulunan başlıca akarsular Çekerek Irmağı, Delice Irmağı, Kanak Çayı, Karasu, Kılıçözü Deresi, Sarayözü Suyu, Akdağmadeni Suyu, Gündelen Deresidir. Bunun yanında üç baraj, yirmisekiz gölet vardır.

E.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

E.6.1. Tabiat Anıtları

İlimiz Merkez İlçesinde bulunan Kent Park ve Fuar alanına yakınlığı sebebi ile yoğun ziyaretçi potansiyeli olan Davulbaztepe mevki 2009 yılında Türkiye'nin 38. Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir. Yozgat Çamlığı Milli Parkı'na 2 km mesafede olan Tabiat Parkı 72 Ha alan kaplamaktadır. Sahanın büyük kısmı ağaçlandırılmış ve koruma altına alınmıştır. Sahanın korunaklı olması nedeni ile bölgede bulunan hayvan popülasyonunda artış gözlenmektedir. Yozgat şehir merkezine hakim yapısı ve görüş açısı ile önemli bir rekreasyon alanı olan sahada;

sarıçam, alıç, kuşburnu ve ahlat florayı oluşturmaktadır. Sahada fauna türleri olarak keklik ve tavşan bulunmaktadır.

Tabiat Anıtı: Tabiat Anıtı, tabii ve tabiat olaylarının meydana getirdiği özelliklere ve bilimsel değerlere sahip milli park esasları dahilinde korunan tabiat parçalarıdır.

Çizelge 51-Yozgatta bulunan Tabiat Anıtları

SIRA NO	BULUNDUĞU YER	CİNSİ	KAPLADIĞI ALAN(M2)	BOYU (mt)	ÇAPI (mt)	ÇEVRESİ (mt)	YAŞI
1	Çekerek İlçesi Kamışçık Köyü	Kavak Ağacı	40	20	2,5	8.00	200
2	Akdağmadeni İlçesi Karadikmen K.	Meşe Ağacı	310	20	1,4	4,20	450-500

Yozgat ili tarih boyunca Hititlerin, Finikelerin, Kimmerlerin, Lidyalıların, Perslerin, Makedonyalıların kısa bir süre Kapadokyalıların ve Pontus'ların egemenliğine girmiş ve son olarak da Osmanlı Beyliklerinin ve Osmanlı İmparatorluğunun hakimiyetinde kalmıştır. Geçen bu süre içerisinde yapılan camiler, kiliseler, türbeler ve diğer tarihi kalıntılar günümüze kadar gelmiştir. Ayrıca Yozgat ilinde eski yapı ahşap ve taş evler ve yine Saat Kulesi tarihi ve turistik eserler arasındadır.

Çizelge 52- Yozgat Kentsel Tescilliler

(Anıt, Sivil Mimari Örnekler)

Sıra	Adı	Bulunduğu Yerleşim Merkezi	Mahalle/Köy
1	Ali AHCI Evi(Mehmet ALICI)	MERKEZ	
2	Hacı OZAN Evi	MERKEZ	
3	Gazi-Mehmet NURDOĞDU	MERKEZ	
4	Naci ve Mustafa BAŞARIR	MERKEZ	
5	Satılmış Hüseyin YEŞİLKAYALI Evi	MERKEZ	
6	Hatice MÜHÜR Evi	MERKEZ	
7	Arap ÖMER'in Evi	MERKEZ	
8	Salim KORMAZ Konağı	MERKEZ	
9	Mehmet ERASLAN Evi	MERKEZ	
10	Yaşar ERYAŞAR Evi	MERKEZ	
11	Sami GÜNAYDIN evi	MERKEZ	
12	Kazım DÖNMEZ Evi	MERKEZ	
13	Osman DEMİRTAŞ Evi	MERKEZ	
14	Salim ERDAL	MERKEZ	
15	Behçet AVCI	MERKEZ	

16	Mehmet-Kamil KOLATAN(KOLDEMİR)	MERKEZ	
17	Lise Binası	MERKEZ	Lise Cad
18	Cumhuriyet İlkokulu	MERKEZ	Medrese Mah
19	Sakarya İlkokulu	MERKEZ	
20	Mühimmat Deposu	MERKEZ	
21	Askerlik Şubesi	MERKEZ	
22	Yusuf Karşlıoğlu Konağı	MERKEZ	İstanbulluoğlu
23	Halit ÇETİNGÖLE evi	MERKEZ	
24	Taş Köprü	MERKEZ	
25	Rıfat ÖZTÜRK evi	MERKEZ	
26	Hayri İNAL ve Varisleri evi	MERKEZ	İstanbulluoğlu
27	Osman CANDAN Evi	MERKEZ	İstanbulluoğlu
28	Nizamoglu Konağı	MERKEZ	İstanbulluoğlu
29	Kilise Halıcılık Okulu (Fatih Camii)	MERKEZ	
30	Saat Kulesi	MERKEZ	Meydan
31	Büyük Camii Çapanoğlu	MERKEZ	
32	Çapanoğlu Camii Hazire ve Mez.	MERKEZ	
33	Arapdede Camii	MERKEZ	
34	Arapdede Camii Mezarlığı	MERKEZ	
35	Cevheri Ali Efendi Camii	MERKEZ	
36	Cevheri Ali Efendi Mezarlığı	MERKEZ	
37	Başçavuş Camii	MERKEZ	
38	Başçavuş Camii Mezarlığı	MERKEZ	
39	Şeyh Hacı Ahmet Efendi Camii	MERKEZ	Hastane Cad
40	Şeyh Hacı Ahmet Ef.türbesi ve mez.	MERKEZ	Hastane Cad
41	Nejdi Mescidi(Halk Kütüphanesi)	MERKEZ	Lise Cad
42	Namazgah Camii	MERKEZ	
43	Süleyman Sırrı camii Mezarlığı	MERKEZ	
44	Emirce Sultan Camii ve Türbesi	MERKEZ	Osmanpaşa Kas.
45	Divanlı Köyü Camii	MERKEZ	Divanlı Köyü
46	Alacalıoğlu Camii	MERKEZ	
47	Alacalıoğlu Camii Mezarlığı	MERKEZ	
48	Nakipzade Camii	MERKEZ	
49	Nakipzade Camii Mezarlığı	MERKEZ	
50	Musa Efendi Camii	MERKEZ	

51	Musa Camii Mezarlığı	MERKEZ	
52	Muteber Divanlioğlu Konagi	MERKEZ	
53	Kayyumzade Camii	MERKEZ	
54	Kayyumzade Camii Mezarlığı	MERKEZ	
55	Başcavuş Hamamı	MERKEZ	
56	Ergin Evi	MERKEZ	Taşköprü Mah. Çamlık yolu kenarı(Camii Müştemilatı)
57	Sevim GÖKÇEN Evi	MERKEZ	Mutafoğlu Mah.Poyraz Sok.No:1
58	Necip YENİŞAN Evi	MERKEZ	Sungurlu Cad.
59	Yarar KARSLIOĞLU Evi	MERKEZ	Aşağıçatak Mah.
60	Ali BAKIR Evi	MERKEZ	Aşağıçatak Mah.
61	Ömer DÜNDAR Evi	MERKEZ	Yukarıçatak Mah
62	İbrahim ETHEM DİNÇ Evi	MERKEZ	Medrese mah. Kayyumzade Sık. No:6
63	Zeynep ALPER evi	MERKEZ	Medrese mah. No:9
64	Osman PÖĞE Evi	MERKEZ	Yenicamii Mh. Sofu Hoca Sk.No:6
65	Av.H.hüsnu CENGİZ Evi	MERKEZ	Aşağı Nohutlu Mah.
66	A.Nurten AKYOLLU Evi	MERKEZ	Medrese mah. Sarraflar cad.
67	Nusret ALPER Evi	MERKEZ	taşköprü mah. Dedik Camii Sok. No:12
68	Konut	MERKEZ	Taşköprü mah. No:1
69	Mutahhar ULUSOY Evi	MERKEZ	Taşköprü Mah. Susam Sok.
70	Emrullah ÜNSAL Evi	MERKEZ	Tekke Mah. Kürkçü Sok.No:12
71	Sait Binali BUDAK Evi	MERKEZ	Tekke Mah.
72	Sevim USLU Evi (1)	MERKEZ	Tekke Mah.
73	Sevim USLU Evi (2)	MERKEZ	Tekke Mah. Merve Sok.No:9
74	Halil SAVAŞ Evi	MERKEZ	Eskipazar Mah. Bacanakzade Sok. No:12
75	Fadime YURDAKUL Evi	MERKEZ	Eskipazar mah. Çiğdem Sok.No:10
76	Abdülkadir YİĞİTBAŞI Evi	MERKEZ	
77	Akyol Evi	MERKEZ	Köseoğlu Mah.
78	Nafiz MARAŞ Evi	MERKEZ	Tuzkaya Mah.
79	Osman DUYAR Evi	MERKEZ	İstanbuluoğlu Mah.
80	Şükrü GÖNCÜ Evi	MERKEZ	İstanbuluoğlu Mah.
81	Yurdagül DÜLGER Evi	MERKEZ	İstanbuluoğlu Mah.
82	Konut	MERKEZ	İstanbuluoğlu Mah.
83	Naile UTKU Evi	MERKEZ	İstanbuluoğlu Mah. Amaç Sok.No:4
84	Mehmet EKİNCİ Evi	MERKEZ	İstanbuluoğlu Mah. Amaç Sok.No:4
85	Ahmet ERKİLİÇ Evi	MERKEZ	Köseoğlu Mah.
86	Hamam Kalıntısı	MERKEZ	Aşağıçatak Mah.
87	Şeyh H.Ahmet Efendi Cami Çeşmesi	MERKEZ	Taşköprü
88	Çarşı Hamamı	MERKEZ	Medrese

89	Kemer Köprüsü	MERKEZ	Kampüs İçi
90	Şekerpınar Çeşmesi	MERKEZ	Mutafoğlu
91	Hamidiye (Büyükcami) Saatli Çeşmesi	MERKEZ	Köseoğlu Mah.
92	Tek Kemerli Köprü	MERKEZ	Boğ-Erkilet Yolu
93	Tol Çarşı	MERKEZ	Medrese
94	Kargir dükkan	MERKEZ	Medrese Sar.Cd
95	Kargir dükkan	MERKEZ	Medrese
96	Hüznî Baba Mezarlığı	MERKEZ	Hastane Cad
97	Tahta Camii Mezarlığı	MERKEZ	
98	Mezarlık (Tahta Camii kuzeydoğusu)	MERKEZ	
99	Nohutlu ve Çatak Mezarlığı	MERKEZ	Nohutlu-Çatak
100	Hükümet Binası	MERKEZ	Aşağınohutlu Mh
101	Postane Binası	MERKEZ	Medrese Mah
102	Ziraat Bankası	MERKEZ	medrese mah
103	Kızıltepe Köyü Camii	MERKEZ	Kızıltepe Köyü
104	Topaç Abdullah Ağa Camii	MERKEZ	Topaç Köyü
105	Bahçecik Köyü Camii ve Çeşmesi	MERKEZ	Bahçecik Köyü
106	Kuşçu Köyü Çapanoğlu Camii	MERKEZ	Kuşcu Köyü
107	Karabıyık Köprüsü	MERKEZ	Karabıyık Köyü
108	Lök Köyü Hamamı	MERKEZ	Lök Köyü
109	Görpeli Köyü Türbe ve Ayazma	MERKEZ	Görpeli Köyü
110	Görpeli Köyü Kavak Ağacı	MERKEZ	Görpeli Köyü
111	Karalar Köyü Camii	MERKEZ	Karalar Köyü
112	Köseyusuflu Abdullah Ağa Camii	MERKEZ	Köseyusuflu Köyü
113	Büyüknefes Köyü Çeşmesi	MERKEZ	Büyüknefes Köyü
114	Çalatlı Köyü Köprüsü	MERKEZ	Çalatlı Köyü
115	Yeni Damat Hocaşade Camii Mezarlığı	MERKEZ	Yenicami Mah.
116	Tekkeyenicesi Köyü Eski Camii	MERKEZ	Tekkeyenicesi Ky.
117	Sağır Mustafa Ağa camii	MERKEZ	aşağınoh.mah
118	Aşağıbağlar Köprüsü	MERKEZ	Büyükincirli Köyü
119	Şeyh Muhittin halveti Tekke ve Haziresi	MERKEZ	Yukarıçatak Mah
120	İnziva Odası (Baltasarılar)	MERKEZ	Baltasarılar Köyü
121	Hüseyin Ağa Camii (Türkmensarılar)	MERKEZ	Türkmensarılar Köyü

122	Eski hapishane	AKDAĞMADENİ	
123	Rıfat KOÇ (Tatlızade Bahri Bey)Kon	AKDAĞMADENİ	
124	Askerlik Şubesi	AKDAĞMADENİ	
125	Kilise Camii	AKDAĞMADENİ	
126	Kilise	AKDAĞMADENİ	
127	Hami TÜZÜN Dükkanları	AKDAĞMADENİ	
128	Pratik Kız Sanat okulu	AKDAĞMADENİ	
129	Endüstri Meslek lisesi (Ortaokul)	AKDAĞMADENİ	
130	Sağlık Ocagı (Küpcüoğlu Konağı)	AKDAĞMADENİ	
131	P.T.T. Binası	AKDAĞMADENİ	
132	Ziraat Bankası	AKDAĞMADENİ	
133	Yukarı Mahalle Kilisesi	AKDAĞMADENİ	
134	Muşalikalesi Köyü Büyükmahalle Cami	AKDAĞMADENİ	Muşalikalesi Köy
135	Muşalikalesi Köyü Ali Şir Zaviyesi	AKDAĞMADENİ	Muşalikalesi Köy
136	Muşalikalesi Köyü Hacı Yahya Çeşme	AKDAĞMADENİ	Muşalikalesi Köy
137	Muşalikalesi Üşüdüm Buydum Türbesi	AKDAĞMADENİ	Muşalikalesi Köy
138	Karapir Köyü Kilisesi	AKDAĞMADENİ	Karapir Köyü
139	Bulgurlu Köyü Türbesi	AKDAĞMADENİ	Bulgurlu
140	Kilise Kalıntısı	AKDAĞMADENİ	Halhacı Köyü
141	Meşe Ağacı	AKDAĞMADENİ	Karadikmen Köyü
142	Ümmet ARSLAN Evi	AKDAĞMADENİ	Dokuz köyü
143	Pervin Coşkun evi	AKDAĞMADENİ	Akçakışla Köyü
144	Ali Çelebi ve Mahmut Çelebi Türbeleri	AKDAĞMADENİ	Muşalikalesi Köy
145	Büyük Camii	AYDINCIK	Kazankaya beldesi
146	Beyler Köprüsü	BOĞAZLIYAN	
147	Büyük Çarşı Camii	BOĞAZLIYAN	
148	Çarşı Camii Eski Minaresi	BOĞAZLIYAN	
149	Hamam	BOĞAZLIYAN	
150	Karakoç Camii	BOĞAZLIYAN	
151	Yukarı mahalle eski camii	BOĞAZLIYAN	
152	Akköprü	BOĞAZLIYAN	Aşağı Sarıkaya
153	Yukarı Camii	BOĞAZLIYAN	Çalapverdi
154	Çandır Merkez Camii Minaresi	ÇANDIR	
155	Çandır Kümbeti	ÇANDIR	
156	Çandır Kümbeti Mezarlığı	ÇANDIR	
157	İğdeli Köyü Okulu	ÇANDIR	İğdeli Köyü
158	Çerkezbey Kümbeti	ÇAYIRALAN	

159	Çayıralan Çokradan Camii	ÇAYIRALAN	Çokradan
160	Yarım Kilise	ÇAYIRALAN	Konuklar Beldesi
161	İshaklı Köyü Camii	ÇEKEREK	İshaklı Köyü
162	Çekerek Köprüsü	ÇEKEREK	Bağlarbaşı Mah.
163	Köy Camii	ÇEKEREK	Fuadiye Köyü
164	Saraykent Çinili han	SARAYKENT	
165	Çekereksu Hanı ve Köprüsü	SARAYKENT	Kesikköprü Köyü
166	Sarayözü Türkmen Mezarlığı	SARAYKENT	Sarayözü köyü
167	Sarıkaya Köprüsü	SARIKAYA	
168	Taş Kemerler (Roma Hamamı)	SARIKAYA	Merkez
169	Hacıbey Konağı	SARIKAYA	Hasbek Köyü
170	Pınarkaya Çapanoğlu Camii	SARIKAYA	Pınarkaya Köyü
171	Terzili Şapeli	SARIKAYA	Karayakup Terzili Mahallesi
172	Ademağa Konağı	SARIKAYA	Karayakup
173	Cem Cemil ÖZTÜRK Evi	SARIKAYA	Akbucak Köyü
174	Gündüzlü Köyü Hamamı	SARIKAYA	Gündüzlü
175	Karayakup Köprüsü	SARIKAYA	karayakup
176	Şahmuratlı Köyü Eski Camii	SORGUN	Şahmuratlı
177	Çiğdemli Köyü Eski Camii	SORGUN	Çiğdemli
178	Garipler Köyü Kilisesi	SORGUN	Garipler Köyü
179	Burunören Camii	SORGUN	Burunören Köyü
180	İhsan YILMAZ Evi	SORGUN	Çiğdemli Kasabası
181	Duralidayı Köy Odası	SORGUN	Çiğdemli Duralidayı Mh.
182	Taş Kemerli Koşa Köprüsü	ŞEFAATLİ	
183	Dedeli Konağı	ŞEFAATLİ	Dedeli Köyü
184	Kazlıuşağı Çapanoğlu Camii	ŞEFAATLİ	Kazlıuşağı Köyü
185	Cıcıklar Köyü Eski Camii	ŞEFAATLİ	Cıcıklar Köyü
186	Cami	ŞEFAATLİ	Eski Şefaati Mh
187	Tokmak Hasan Paşa Camii	ŞEFAATLİ	Paşaköy
188	İstasyon Binası	ŞEFAATLİ	
189	Saray Çapanoğlu Camii	YERKÖY	
190	Tuzla Köprüsü	YERKÖY	Sekili
191	Yakup Hoca Camii	YERKÖY	Kumluca Köyü
192	Gar Binaları	YERKÖY	Merkez
193	Köprü	YERKÖY	Aşağıelmahacılı Köyü
194	Delice Köprüsü	YERKÖY	Kale Seramik mevkii
195	Yeniyapan Gar Binası	YERKÖY	Derebağ Köyü
196	Eski Adliye Binası	YENİFAKILI	Merkez
197	İstasyon Binası	YENİFAKILI	Merkez

E.6.2. Tabiatı Koruma Alanları

Çizelge 53-İlimizdeki Koruma Altına Alınan Alanlar
(Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müd. Verileri,2025)

İL	İLÇE	MEVKİİ	ADI	BİTKİ ÖRTÜSÜ	KULLANIM DURUMU
Yozgat	Akdağmadeni	Kadınpınarı	Kadınpınarı	Sarıçam-Meşe	Mesire Yeri
Yozgat	Çekerek	Kamışcık Köyü	Ulukavak	Akkavak	Tabiat Anıtı
Yozgat	Akdağmadeni	Kadınpınarı	Geyik Ür. İst.	Meşe-Sarıçam	
Yozgat	Sorgun	Bağdili	Bağdili mesire yeri	Meşe	
Yozgat	Çayıralan	Sorgun-Çevrik	Sorgun-Çevrik mesire yeri	Sarıçam	

E.6.3. Anıt Ağaçlar

Çizelge 54- Anıt Ağaçlar

SIRA NO	BULUNDUĞU YER	CİNSİ	KAPLADIĞI ALAN(M2)	BOYU (mt)	ÇAPI (mt)	ÇEVRESİ (mt)	YAŞI
---------	---------------	-------	--------------------	-----------	-----------	--------------	------

1	Çekerek İlçesi Kamışçık Köyü	Kavak Ağacı	40	20	2,5	8.00	200
2	Akdağmadeni İlçesi Karadikmen K.	Meşe Ağacı	310	20	1,4	4,20	450- 500

E.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri

Yozgat ilinde özel çevre koruma bölgesi bulunmamaktadır.

E.7. Sonuç ve Değerlendirme

Günümüzde doğal kaynakların en verimli, çevreye en az zarar verecek şekilde ve ekolojik denge göz önünde bulundurularak kullanılması için önemli tedbirler alınmakta ve toplum bilinçlendirilmektedir. Bu doğal kaynakların da bir gün tükeneceği, yok edilen kaynakların yenilenemeyeceği, bu durumun doğuracağı zararların yine biz insanlara olacağı bilinci kişiler tarafından kabul edilmektedir.

Kaynaklar

<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/27/Milli-Parklar>
<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/31/Sulak-Alanlar>
<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/28/Tabiat-Parklari>
<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/29/Tabiat-Anitlari>
<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/30/Tabiat-Koruma-Alanlari>
<https://ockb.csb.gov.tr/>

F. ARAZİ KULLANIMI

F.1. Arazi Kullanım Verileri

Yozgat İl sınırları içerisinde toplam 260.153 ha çayır ve mera arazisi bulunmaktadır. Çayır ve mera arazisi toplam tarım arazisinin % 18'sini kapsamaktadır. Mevcut çayır ve mera alanları köy yerleşim sınırları içerisinde tarıma dayalı olarak yer almış olup, hayvancılığa dayalı büyük çayır ve meralar bulunmaktadır.

Yozgat ili Kızılırmak ve Yeşilırmak havzalarında yer almaktadır. Kızılırmak'ın kollarından olan Delice Irmağı, Yeşilırmak ve Çekerek Irmağı ilin en önemli su kaynaklarıdır.

Yozgat Çamlığı Milli Parkı 05.02.1958 yılında Türkiye'nin ilk Milli Parkı ilan edilmiştir. İnsan etkisiyle Anropojen step içinde yer alan ada şeklinde bir sahadır. Bunun yanında koruma altına alınan Kadıpınarı, Ulukavak Tabiat Anıtı v.s.dir.

Grafik 21 – Arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması

(<https://corinecbst.arimorman.gov.tr>, 2025)

Çizelge 55– Arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması

(<https://corinecbst.arimorman.gov.tr>,2025)

	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ									
	1990		2000		2006		2012		2018	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	17732,11	1,3	19307,02	1,41	18933,5	1,38	22339,1	1,63	22171,53	1,62
2) Tarımsal Alanlar	844540,1	61,71	826995,7	60,43	876690,7	64,06	890041,6	65,04	888419,7	64,92
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	505677	36,95	518563,9	37,89	469155,9	34,28	451919,9	33,02	450954,4	32,95

4) Sulak Alanlar	205,93	0,02	205,93	0,02	166,64	0,01	166,64	0,01	166,64	0,01
5) Su Yapıları	307,7	0,02	3390,2	0,25	3516,0	0,26	3995,6	0,29	6750,5	0,49
TOPLAM	17732,11	1,3	19307,02	1,41	18933,5	1,38	22339,1	1,63	22171,53	1,62

Yeni tarihli arazi kullanım verileri aşağıdaki şekilde elde edilebilir.

- <https://corinecbs.tarimorman.gov.tr/> adresinden istatistik sekmesi seçilir,
- Sorgulama menüsünden il seçilir, ilçe tümü seçilir, arazi sınıflarının tümü seçilir,
- Rapor indir seçilir (“rapor indir” menüsünün solundaki menüden raporun türü seçilir)
- Rapor istenilen formatta elde edilir (Rapor formatı çalışma kitabı seçildiğinde excel grafikler, arazi sınıfı dağılımları [Çizelge E.50] ve ayrıntılı arazi sınıfları otomatik olarak gelmektedir).

Çizelge 56 – Arazi kullanım sınıflandırması

(https://corinecbst.arimorman.gov.tr, 2025)

	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ									
	20...		20...		20...		20...		20...	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar										
2) Tarımsal Alanlar										
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar										
4) Sulak Alanlar										
5) Su Yapıları										
TOPLAM										

F.2. Mekânsal Planlama

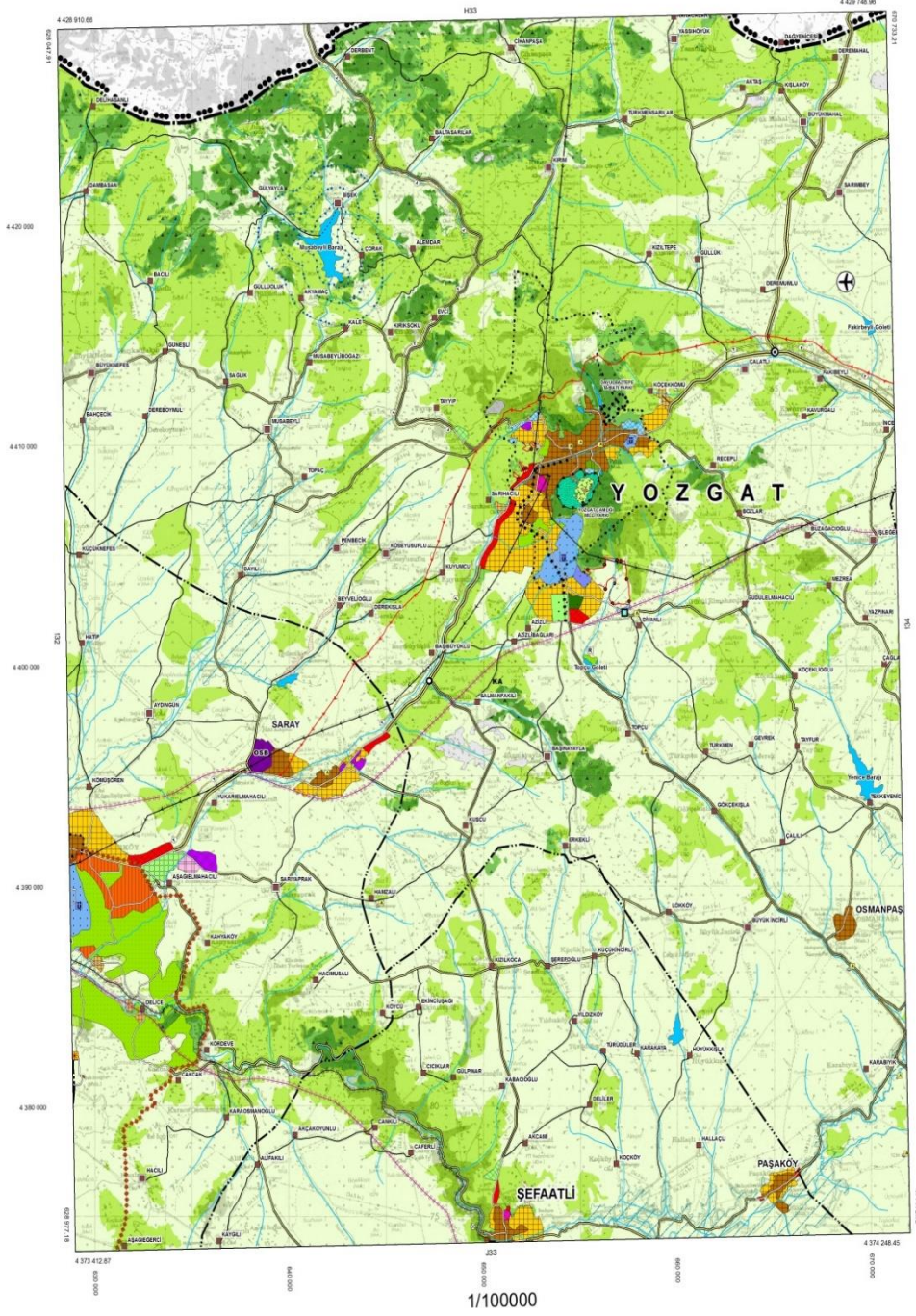
F.2.1. Çevre Düzeni Planı

Çevre Düzeni Planları, dengeli ve sürekli kalkınma amacına uygun olarak ekonomik kararlarla ekolojik kararların bir arada tasarlanmasına imkan veren, rasyonel doğal kaynak kullanımını sağlamak üzere kalkınma ve varsa bölge planları temel alınarak alt ölçekli planlara esas olmak üzere hazırlanan ve ana arazi kullanım kararlarını, stratejileri ve hedefleri belirleyen plan notları ve plan açıklama raporuyla bütün olan üst ölçekli fiziki planı ifade eder. Kalkınma Planları ve Bölge Planları temel alınarak çevre düzeni planlarını hazırlamak veya hazırlatmak, onaylamak ve uygulanmasını sağlamak, 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname uyarınca, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının sorumluluğunda bulunmaktadır. Çevre Düzeni Planı, Ülke ve Bölge Plan Kararlarına Uygun Olarak konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve arazi kullanım kararlarını belirleyen ve 1/25000,1/50000, 1/100000 veya daha küçük ölçekli hazırlanan plandır.

Kırsal ve Kentsel alanda arazinin ve doğal kaynakların Koruma-Kullanma dengesi içerisinde en uygun ve verimli şekilde kullanılması ancak üst ölçekte alınacak arazi kullanım kararlarıyla mümkün olabilmektedir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca hazırlanarak ve 12.09.2012 tarih ve B.09.0.MPG.0.11.03.00-305.02-998/14212 sayılı yazı ile bildirilen Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı, Plan Hükümleri, ve Plan Açıklama Raporu, 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. Maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın 21/02/2013 tarih ve 2735 sayılı Olur'u ile onaylanan ve uygun bulunan itirazlara ilişkin gerekli düzeltmeler yapılarak en son 12/11/2013 tarih ve 17583 sayılı oluru ile revize edilmiştir.

10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

133

133

Harita 4 –Yozgat ilinin Çevre Düzeni Planı
(ÇŞİDİM,2024)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

Yozgat İl sınırları içerisinde toplam 260.153 ha çayır ve mera arazisi bulunmaktadır. Çayır ve mera arazisi toplam tarım arazisinin %18 kapsamaktadır. Mevcut çayır ve mera alanları köy yerleşim sınırları içerisinde tarıma dayalı olarak yer almış olup, hayvancılığa dayalı büyük çayır ve meralar bulunmaktadır.

Yozgat ili Kızılırmak ve Yeşilirmak havzalarında yer almaktadır. Kızılırmak'ın kollarından olan Delice Irmağı, Yeşilirmak ve Çekerek Irmağı ilin en önemli su kaynaklarındandır.

Kaynaklar

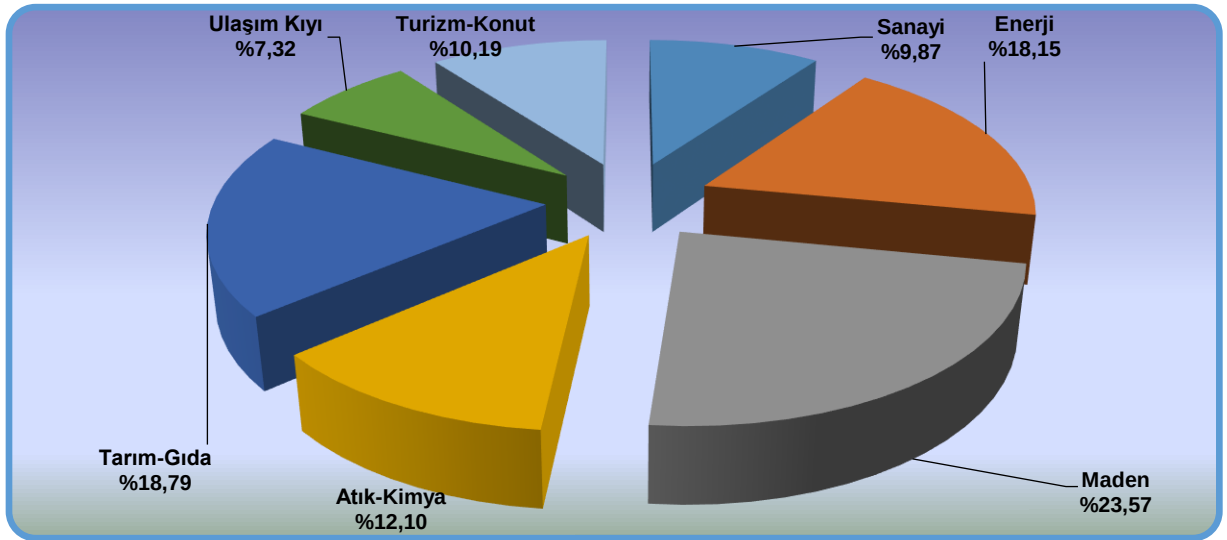
- Tarım ve Orman Bakanlığı (<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr/>)
- Yozgat Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

G. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

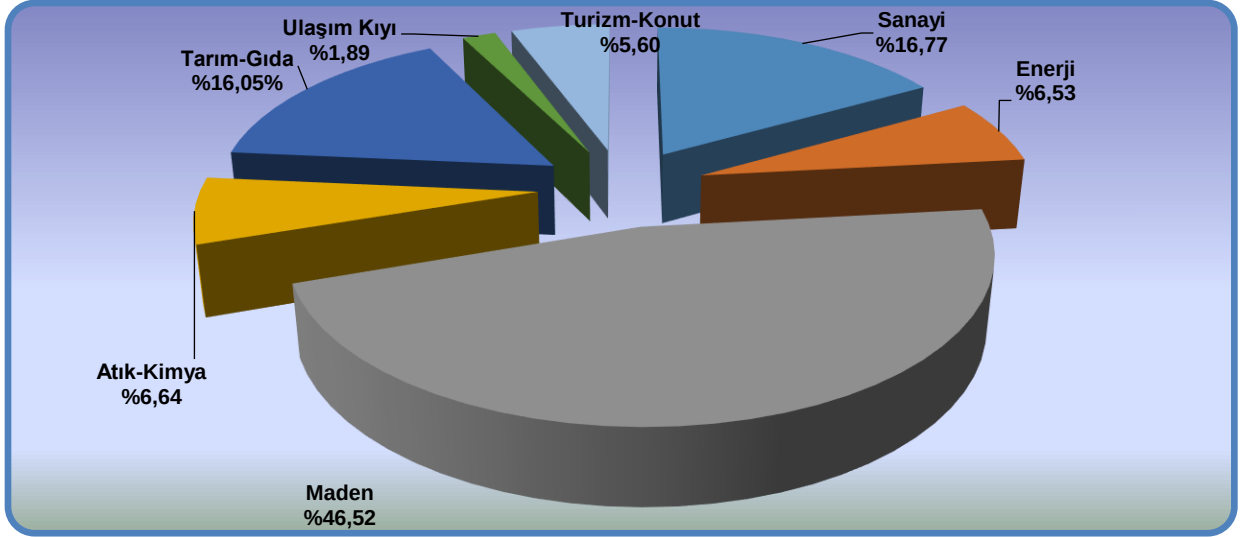
G.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

Çizelge 57 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2024 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı*
(e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, yıl)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	30	4	4	7	1		2	48
ÇED Gereklidir								
ÇED Olumlu Kararı	1	6			2		1	10
ÇED Olumsuz Kararı								
İade/İptal		2						2

Grafik 22 – 2024 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, 2025)

Grafik 23–2024 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, 2025)

Çizelge 58 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2024 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, 2025)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
77	315	115	167	78	30	45	827

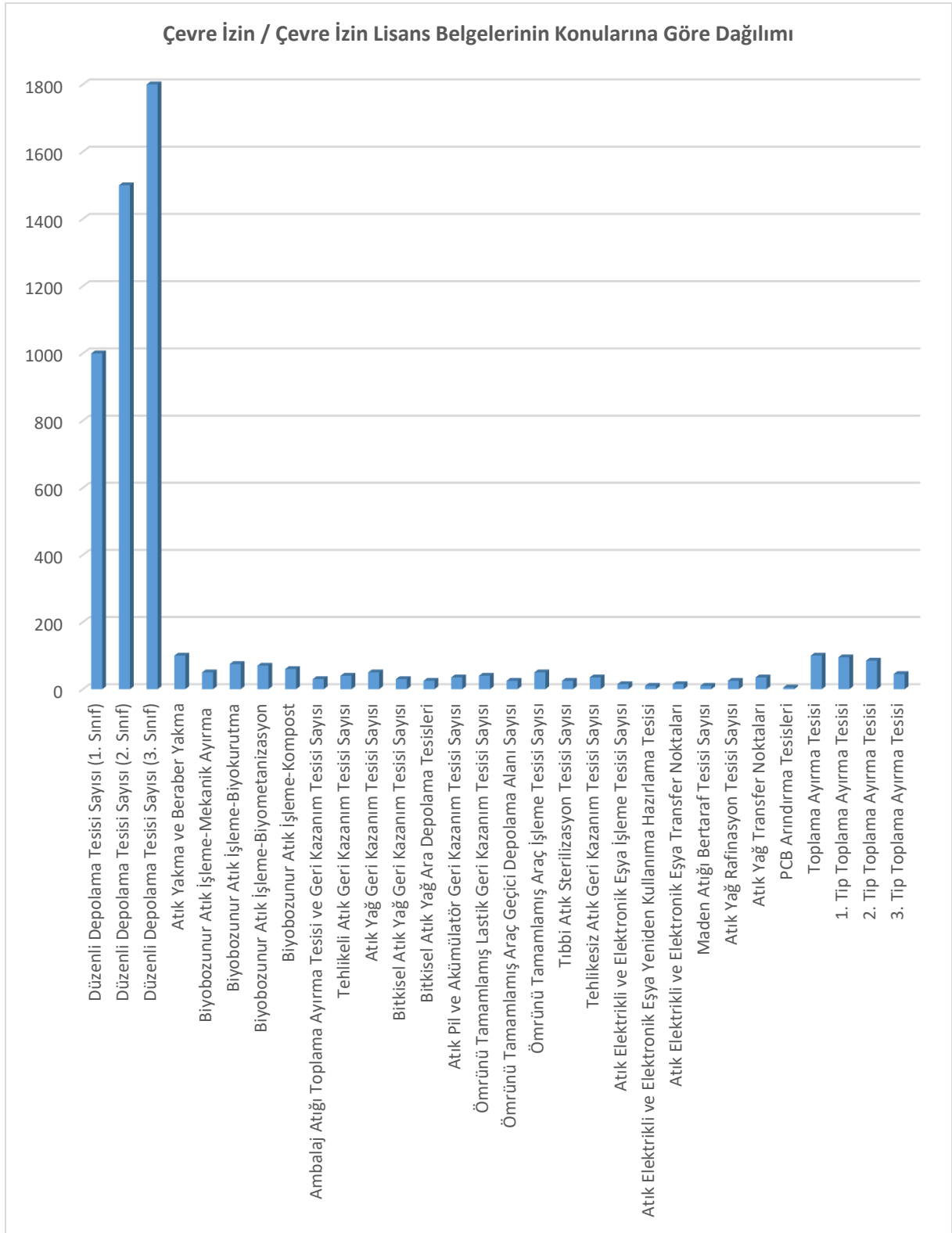
Çizelge 59 – 2014-2024 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, 2025)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
14	4	1		3			22

G.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çizelge 60– 2024 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları
(e-İzin Yazılımı, yıl)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi		19	19
Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans Belgesi	4	29	33
TOPLAM	4	44	52

Grafik 24 – 2024 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı
(e-izin yazılımı, 2025)

G.3. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

- Yozgat Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
- e-ÇED Yazılımı
- e-İzin Yazılımı

H. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

H.1. Çevre Denetimleri

Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde İl Müdürlüğü tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

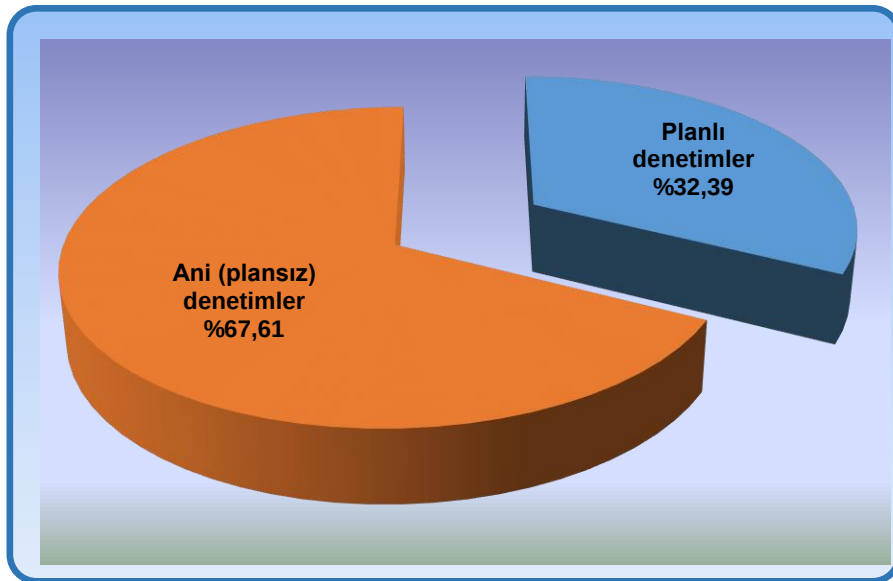
- "ÇED Olumlu" kararı veya "ÇED Gerekli Değildir" kararı verilen projelerle ilgili olarak, "ÇED Olumlu" kararına esas nihai ÇED raporunda veya "ÇED Gerekli Değildir" kararına esas proje tanıtım dosyasında taahhüt edilen hususların yerine getirilip getirilmediğini izlemek amacıyla,
- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİDİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİDİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge 61 -2024 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı
(e-denetim yazılımı, 2025)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	15
Plansız (ani+şikayet) denetimler	68
Genel toplam	83

*05.09.2025 tarih ve E-13477362 sayılı yazı ile iletilen denetim sayılarıdır.

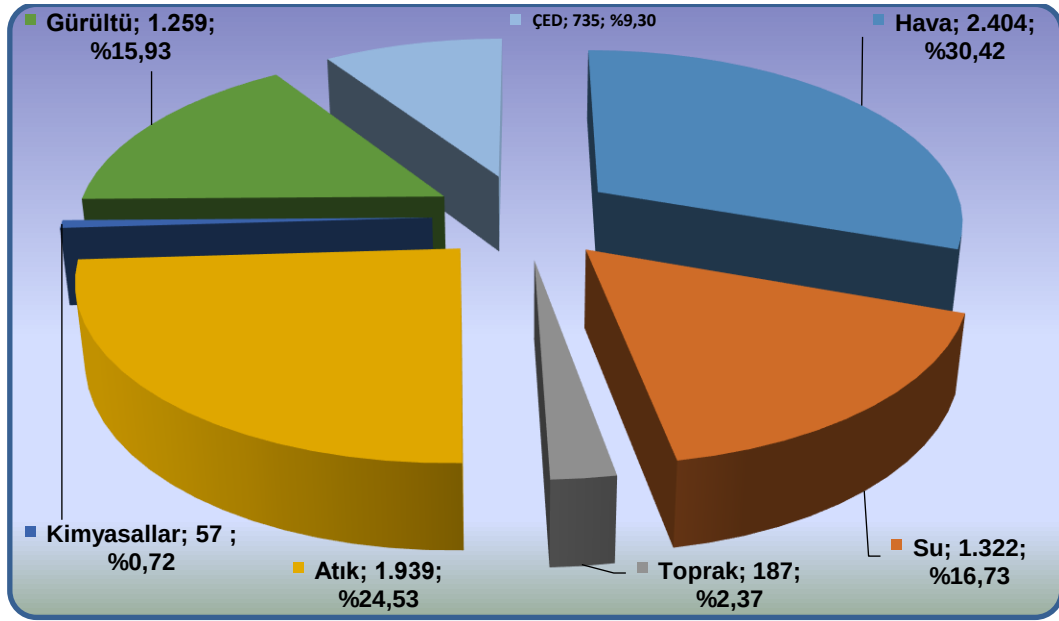
Grafik 25 – ÇŞİDİM tarafından 2024 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2025)

H.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge 62-2024 yılında ÇŞİDİM'e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2025)

Şikâyetler	Hava	Koku	Egzoz	Atık	Anız Yangını	Su	Diğer	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	3	1	1	4	49	1	1	1	61
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	3	1	1	4	49	1	1	1	61
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Grafik 26-2024 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı

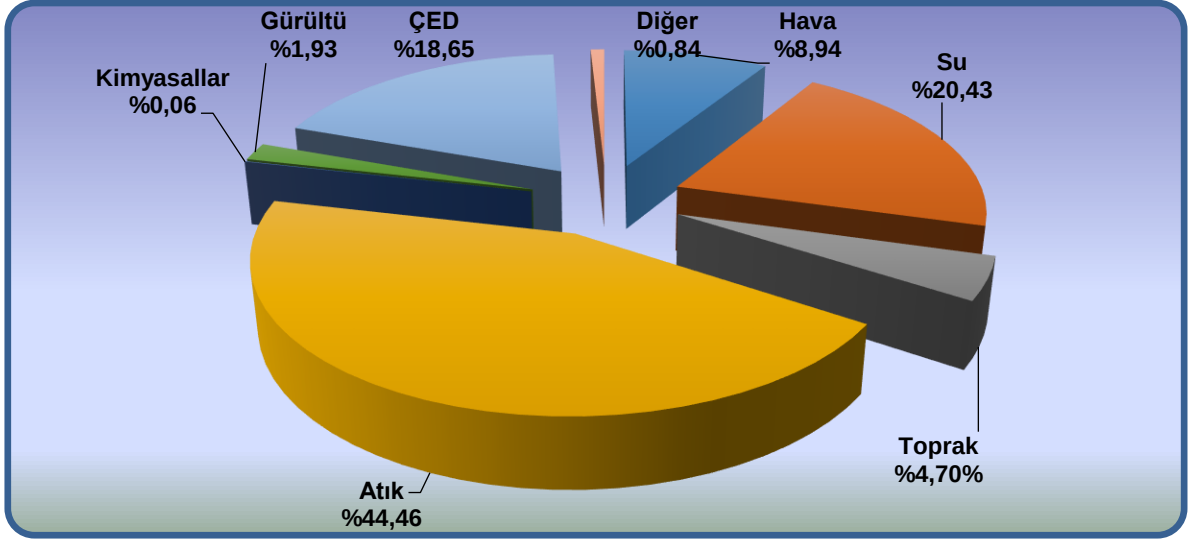
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2025)

H.3. İdari Yaptırımlar

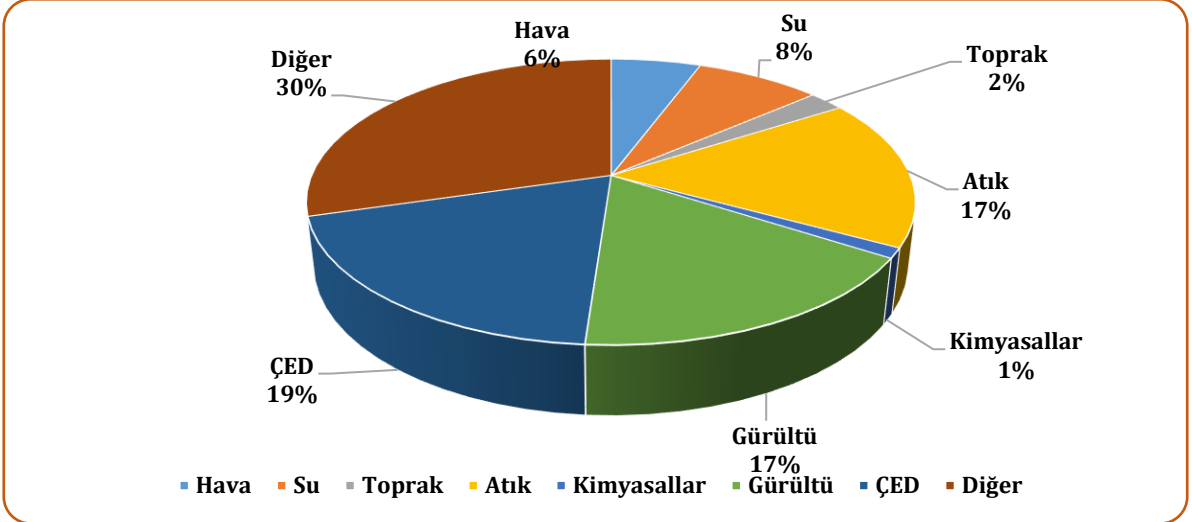
Çizelge 63 –2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı

(e-denetim yazılımı, 2025)

	Egzoz	Anız Yangını	Atık	Hava	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Uygulanan Ceza Miktarı	39.797,00	256.7960	929.170,00	-	-	-	-	-	1.225,763
Uygulanan Ceza Sayısı	1	49	1						51

Grafik 27-2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı,2025)

Grafik 28-2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2025)

H.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

Herhangi bir durdurma yada kapatma kararı bulunmamaktadır.

H.5. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

- 2024 Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
- e-Denetim Yazıl

I. KİRLETİCİ SALIM VE TAŞIMA KAYDI UYGULAMALARI

Avrupa Kirletici Salım ve Taşıma Kaydının kurulmasına ilişkin 18/1/2006 tarihli ve (AT) 166/2006 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü dikkate alınarak Avrupa Birliği mevzuatına uyum çerçevesinde hazırlanmış olan Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı (KSTK) Yönetmeliği 4 Aralık 2021 tarihli ve 31679 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

KSTK; belirli endüstriyel faaliyetlerden kaynaklanan kirleticilerin hava, su, toprak gibi alıcı ortamlara bırakılmasına ve arıtma, işleme vb. faaliyetler için atıksu aracılığıyla taşınmasına ve tehlikeli/tehlikesiz atıkların taşınmasına ilişkin bilgileri içeren ve düzenli aralıklarla tesisler tarafından gerçekleştirilecek raporlamaya dayanan envanterin uluslararası tanımıdır.

Yönetmelik, Ek-1 Faaliyetlerin Listesi'nde 9 Sektör altında sınıflandırılmış 65 endüstriyel faaliyet için kademeli olarak yürürlüğe girmekte ve 91 kirleticinin raporlanmasını kapsamaktadır. Yönetmeliğin yayımı tarihinde enerji ve metal sektörü; bir yıl sonra maden ve kimya sektörü; iki yıl sonra atık ve atıksu yönetimi ile kağıt ve ahşap sektörü, üç yıl sonra yoğun hayvancılık ve su ürünleri yetiştiriciliği, gıda ve içecek sektöründe hayvansal ve bitkisel ürünler ve diğer faaliyetler başlığı altında yer alan endüstriyel faaliyetleri gerçekleştiren tesisler KSTK Sistemine dahil olarak yıllık raporlamalarını kademeli olarak gerçekleştirmektedir.

Çizelge 64- Yozgat İlinde Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Sistemine Kayıtlı Tesislerin Sektörel Dağılımı

Tesisin Ana Faaliyetinin Dahil Olduğu Sektör	KSTK Tesis Sayısı
Enerji sektörü	
Metal üretimi ve işlenmesi	
Mineral/Maden sanayisi	1
Kimya sanayisi	
Atık ve atıksu yönetimi	
Kağıt ve ahşap üretimi ve işlenmesi	
Yoğun hayvancılık ve su ürünleri yetiştiriciliği	
Gıda ve içecek sektöründe hayvansal ve bitkisel ürünler	
Diğer faaliyetler	
TOPLAM	

İ. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

İl Müdürlüğümüz Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okullarda “Çevre” konulu seminerler düzenlemekte, Çevre dersinde verilen araştırma konularında öğrencilere Müdürlüğümüz personeli tarafından kaynak ve doküman açısından yardımcı olunmaktadır.

İlimizde yaşayan insanların çevreye olan duyarlılıklarının artırılması amacıyla ve çevre sorunlarının çözümlerine katılımlarının sağlanması için İl Müdürlüğümüz çeşitli çalışmalar yapmıştır.

Sıfır Atık Projesinin hızlı bir şekilde uygulamaya geçilmesi ve kamuoyunun bu konuya odaklanması sağlamak amacıyla kamu kurum ve kuruluş temsilcilerine ve çalışanlarına sıfır atık bilgilendirme eğitimi yapılmıştır

Kaynaklar

Yozgat Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2025